

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRKA UNIVERZITA V
NITRE**

**FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2124837

**VPLYV ENDOGÉNNYCH FAKTOROV NA ROZVOJ
VYBRANÝCH OBCÍ**

2011

VERONIKA BENCOVÁ, Bc.

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE

FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA

**VPLYV ENDOGÉNNYCH FAKTOROV NA ROZVOJ
VYBRANÝCH OBCÍ**

Diplomová práca

Študijný program:

Regionálny rozvoj

Študijný odbor:

6218800 Regionálny rozvoj a verejná správa

Školiace pracovisko:

Katedra verejnej správy

Školiteľ:

Ing. Denisa Hanáčková, PhD.

Nitra 2011

Veronika Bencová, Bc.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu na tému „Vplyv endogénnych faktorov na rozvoj vybraných obcí“ vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra 2011

.....
Bc. Veronika Bencová

POĎAKOVANIE

Ďakujem vedúcej diplomovej práce, Ing. Denise Hanáčkovej, PhD. za odborné vedenie a ochotu s akou mi pomáhala pri spracovaní diplomovej práce. Zároveň ďakujem pani Mgr. Alžbete Rigovej z obce Lužianky, za ochotné poskytnutie materiálov a informácií.

Nitra 2011

.....
Bc. Veronika Bencová

Abstrakt

Ekonomická úroveň regiónov je v súčasnosti veľmi odlišná. Hlavnou príčinou je odlišné vybavenie rozvojovými faktormi, ktoré sú navyše v jednotlivých regiónoch rôzne využívané.

Diplomová práca je zameraná na zhodnotenie vplyvu endogénnych faktorov na rozvoj vybraných obcí. Objektom skúmania a porovnávania sú obec Zbehy a obec Lužianky, ktoré sa nachádzajú v Nitrianskom samosprávnom kraji.

Hlavným cieľom bolo na základe získaných a zozbieraných údajov a materiálov analyzovať a porovnať endogénne faktory, ktorými jednotlivé obce disponujú. V teoretickej časti sme charakterizovali pojem samospráva, obec, región, regionálny rozvoj a endogénne faktory rozvoja. V analytickej časti práce sme sa zamerali na hodnotenie a porovnanie rozvojových faktorov ako sú: prírodné zdroje, obyvateľstvo, ekonomický potenciál a technická a sociálna infraštruktúra. Vývoj sme sledovali za časové obdobie rokov 2003 – 2010.

Cieľ, ktorý sme si stanovili môžeme považovať za splnený. Pri komparácií obcí sme dospeli k záveru, že v oblasti prírodných zdrojov je situácia v obciach pomerne rovnaká. Podobná situácia je aj pri technickej infraštruktúre a občianskej vybavenosti. Rozdiel nastáva v oblasti ekonomických činností, kde obec Lužianky dominuje. Vývoj počtu obyvateľov je v oboch obciach pozitívny.

Za zariadeniami a službami nedostupnými vo vybraných obciach musia občania cestovať mimo svojho bydliska, čím dochádza k zvýšeným nákladom a strate času, čo sa prejavuje na kvalite ich života. Takýmito službami sú rôzne druhy sociálnych služieb.

Kľúčové slová:

endogénne faktory, prírodné zdroje, obyvateľstvo, ekonomické činnosti, technická infraštruktúra, sociálna infraštruktúra

Abstract

Economic level of regions is now very different. The main reason is the different equipment development factors, which are also different in different regions used.

The thesis is focused on assessing the impact of endogenous factors on the development of selected municipalities. Object of examination and comparison of the community and community Zbehy Lužianky, located in Nitra Region.

The main objective was the basis of the collected data and materials and analyze and compare the endogenous factors which individual municipalities have. In the theoretical part, we describe the concept of self, community, region, regional development and endogenous factors of development. In the analytical part of the work we have focused on developing evaluation and comparison of factors such as: natural resources, population, economic potential and technical and social infrastructure. Developments we have seen over the time period 2003 - 2010.

Objective we have set can be assumed. In comparisons of municipalities, we concluded that the natural resources situation is quite the same villages. The situation is similar in technical infrastructure and amenities. Difference occurs in the area of economic activity, which dominates the village Lužianky. Development of the population of both communities is positive.

For devices and services unavailable in the selected municipalities, citizens traveling outside their home, leading to increased costs and lost time, as reflected in the quality of their life. Such services include various types of social services.

Key words:

endogenous faktors, endogenous factors, natural resources, population, economic activities, technical infrastructure, social infrastructure

Obsah

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	11
1.1 Samospráva	11
1.2 Obec	13
1.3 Región	15
1.4 Regionálny rozvoj	20
1.5 Faktory regionálneho rozvoja	22
1.5.1 Ekonomické činnosti	24
1.5.2 Obyvateľstvo	26
1.5.3 Infraštruktúra	27
1.5.3.1 Technická infraštruktúra	28
1.5.3.2 Sociálna infraštruktúra	29
1.5.4 Prírodné zdroje	30
2 Cieľ práce	32
3 Metodika práce a metódy skúmania	33
3.1 Metodika práce	33
3.2 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	34
4 Výsledky práce	35
4.1 Základná charakteristika obce Zbehy	35
4.1.1 Prírodný potenciál	36
4.1.1.1 Pôdne pomery.....	36
4.1.1.2 Hydrologické pomery	37
4.1.1.3 Klimatické pomery.....	37
4.1.1.4 Fauna.....	38
4.1.1.5 Flóra.....	38
4.1.2 Obyvateľstvo	38
4.1.3 Ekonomické činnosti	43
4.1.4 Technická infraštruktúra	46
4.1.4.1 Širšie dopravné vzťahy	46
4.1.4.2 Cestná sieť	47
4.1.4.3 Hromadná doprava	48

4. 1. 5 Energetická infraštruktúra	48
4. 1. 6 Environmentálna infraštruktúra	49
4. 1. 7 Informačná a komunikačná infraštruktúra	50
4. 1. 8 Sociálna infraštruktúra	51
4. 1. 8. 1 Domový a bytový fond	51
4. 1. 8. 2 Materská škola	51
4. 1. 8. 3 Základná škola	52
4. 1. 8. 4 Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	53
4. 1. 8. 5 Spoločenské, kultúrne a športové zariadenia	54
4. 2 Základná charakteristika obce Lužianky	56
4. 2. 1 Prírodný potenciál	56
4. 2. 1. 1 Pôdne pomery	56
4. 2. 1. 2 Hydrologické pomery	57
4. 2. 1. 3 Klimatické pomery	58
4. 2. 1. 4 Fauna	58
4. 2. 1. 5 Flóra	58
4. 2. 2 Obyvateľstvo	59
4. 2. 3 Ekonomické činnosti	63
4. 2. 4 Technická infraštruktúra	66
4. 2. 4. 1 Širšie dopravné vzťahy	66
4. 2. 4. 2 Cestná sieť	66
4. 2. 4. 3 Hromadná doprava	68
4. 2. 5 Energetická infraštruktúra	69
4. 2. 6 Environmentálna infraštruktúra	69
4. 2. 7 Informačná a komunikačná infraštruktúra	70
4. 2. 8 Sociálna infraštruktúra	71
4. 2. 8. 1 Domový a bytový fond	71
4. 2. 8. 2 Materská škola	71
4. 2. 8. 3 Základná škola	72
4. 2. 8. 4 Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	73
4. 2. 8. 5 Spoločenské, kultúrne a športové zariadenia	73
4. 3 Komparácia endogénnych faktorov rozvoja vo vybraných obciach	75
5 Návrhy na využitie výsledkov	80
5. 1 Obec Zbehy	80

5. 2 Obec Lužianky	81
Záver	83
Zoznam použitej literatúry	86
Prílohy	90

Úvod

Regionálny rozvoj nie je nový termín, ale na Slovensku sa naplno prejavil koncom 90-tych rokov. Regionálny rozvoj je orientovaný na podporu konkurencieschopnosti regiónu prostredníctvom kvality produkcie a inovácií.

Špecifickým znakom regionálnej štruktúry Slovenska je výrazná a neustále sa prehlbujúca, priestorová diferenciacia ekonomickej a sociálnej úrovne regiónov. Vo všeobecnosti regionálne disparity sú na území Slovenska výsledkom spolupôsobenia viacerých skupín podmienok a faktorov, ktoré vyplývajú jednak zo systémových a vecných podmienok. Medzi systémové podmienky patrí absencia vnútroregionálneho trhového prostredia a nedostatočná previazanosť ekonomických subjektov v regióne, nedostatočné a neracionálne využívanie intraregionálnych zdrojov územia, centralisticko-administratívna regulácia regionálnych rozvojových procesov bez rozvinutia demokratických inštitúcií riadenia na lokálnej a regionálnej úrovni, preferencia odvetvových kritérií a absencia predpokladov na horizontálnu koordináciu. Vecné podmienky reprezentuje nevýhodná sektorálna štruktúra s vysokým podielom zamestnanosti obyvateľstva v primárnych a sekundárnych aktivitách a nízkym podielom v terciálnom sektore, vysoká energetická a materiálová náročnosť výroby, diferencovaná kvalita ľudského potenciálu, monoštruktúrna ekonomická základňa regiónov, nízka úroveň dostupnosti regiónov v dôsledku poddimenzovanej infraštruktúrnej vybavenosti regiónov s nepriaznivým vplyvom na vnútroštátnu, transhraničnú i medzinárodnú spoluprácu, nízka inovačná kapacita regiónov, nedostatočné zohľadňovanie environmentálnych kritérií. Uvedené faktory, spolu s regionálne silne diferencovanou lokalizáciou, v porovnaní s okolitými krajinami, výrazne nižšieho objemu zahraničných investícií, možno považovať za determinujúce faktory regionálnych disparít v podmienkach Slovenska, ktoré sú umocnené aj regionálnymi špecifikami.

O regionálnych disparitách na Slovensku sa diskutuje už od roku 1989 a sú považované za veľký problém. Ak odhliadneme od Bratislavského regiónu môžeme konštatovať, že hlavným problémom Slovenska nie je výrazný rozdiel medzi regiónom hlavného mesta a ostatnými regiónmi Slovenska, ale celková úroveň Slovenska v medzinárodnom porovnaní. Každý región má iné podmienky, iné endogénny potenciál, a preto zohráva územná samospráva významnú úlohu pri jeho využívaní.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Samospráva

Géciová (2002) vymedzuje samosprávu ako správu vecí verejných najdemokratickejším spôsobom, teda priamo občanmi v rámci samosprávnych celkov, ktorá sa spolu so štátnou správou zúčastňuje na zabezpečovaní celospoločenských záujmov.

Samospráva je jeden z komponentov, ktoré tvoria verejnú správu. Samosprávu uskutočňujú iné verejnoprávne subjekty, než je to pri štátnej správe. Ide predovšetkým o subjekty komparatívneho charakteru. Samospráva predstavuje vo verejnej správe výkonné pôsobenie a ovplyvňovanie spoločenského života prostriedkami neštátneho charakteru. Takto chápaná samospráva nie je a nemôže byť totožná so štátnou správou, a to predovšetkým vzhľadom na povahu mocenskej podstaty štátnej správy. Štátna správa sa však so samosprávou podieľa na úlohách a má zodpovednosť za realizáciu verejných záležitostí (*Škultéty, 2008*).

Samospráva podľa *Belajovej - Balážovej (2004)* predstavuje oprávnenie obcí a regiónov samostatne rozhodovať a uskutočňovať právom vymedzený okruh záležitostí, ktoré sú priamo späté so záujmami obyvateľstva žijúceho na území mesta, dediny, regiónu.

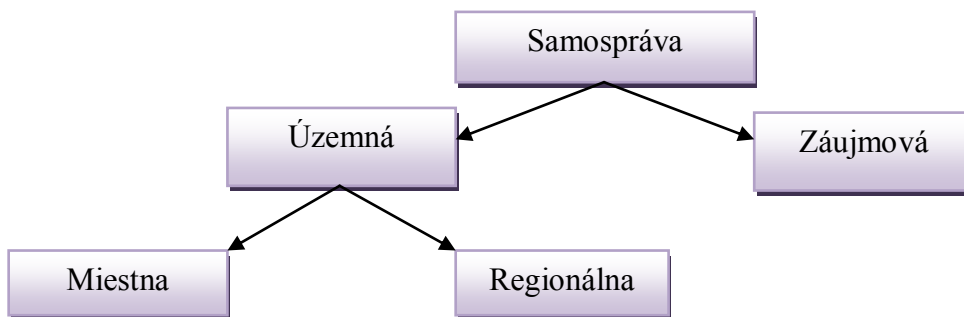
Škultéty (2008) hovorí, že samospráva sa v príslušných súvislostiach predstavuje predovšetkým ako činnosť riadiaceho charakteru. Riadiace prvky sú v istom zmysle zastúpené ako v štátnej správe, čo súvisí s tým, že samospráva nepredstavuje len výkon, ale súčasne a predovšetkým tvorbu samosprávnej moci v medziach platného práva. Tým si samospráva v značnom rozsahu taktiež sama určuje svoje ciele na ich dosiahnutie.

Benčo - Polák (2000) uvádzajú, že verejná správa vykonávaná verejnoprávnymi združeniami (korporáciami) sa nazýva samospráva. Je ňou od štátnej správy zákonom oddelená verejná správa vykonávaná samostatne vo vlastnom mene subjektmi, ktoré nie sú štátne. Podľa týchto autorov samosprávu môžeme chápať ako oprávnenie určitého spoločenského organizmu obstarávať určitým právom vymedzený okruh záležitostí samostatne, relatívne nezávisle na širšom spoločenskom organizme, ktorého je súčasťou. Za výrazný atribút podstaty samosprávy môžeme dokumentovať realizáciu skutočného

vplyvu občana účinnejšie zasahovať do procesu politického a ekonomického rozhodovania. Základným predpokladom samosprávy je občianska aktivita a rozvoj tvorivých vlastností človeka. Z tohto predpokladu nemá samospráva charakter len čisto právneho inštitútu, prípadne charakter politického inštitútu a prechádza medzi sociologicko-filozofické kategórie. Predpokladom pre fungovanie samosprávy je zabezpečenie nedotknuteľnosti (autonómnosti) tejto moci, držby kompetencií a prostriedkov.

Schéma č. 1

[Základné členenie samosprávy]

Zdroj: Belajová - Balážová (2004)

Záujmovú samosprávu vykonávajú verejnoprávne korporácie osôb alebo majetku. Korporáciami osôb, ktoré vykonávajú verejnú správu v rozsahu vymedzenom zákonom, sú profesijné komory, ktoré sú samostatnými právnickými osobami a majú svoje vlastné orgány (valné zhromaždenie, predstavenstvo a ďalšie). Sú financované z vlastného rozpočtu, majú svoje vlastné príjmy, vlastný majetok a svojich povinných členov, avšak nemajú svoje územie. Korporáciami majetku, ktoré vykonávajú verejnú správu, sú verejnoprávne fondy, ktoré sú tiež samostatnou právnickou osobou, združujú zákonom ustanovený majetok, tvorený vlastnými príjmami. Majú vlastnú správu majetku, nemajú však svoje územie, ani svojich povinných členov. Fond je zriadený na to, aby združený majetok používal na úlohy verejnej správy (**Benčo – Polák, 2000**).

Konečný (2006) uvádza, že záujmová samospráva zahŕňa všetky inštitúcie, ktoré svoju existenciu odvodzujú od združovacieho práva a ktoré spája konkrétny spoločenský záujem, pričom ich základným prvkom je samosprávny spôsob ich vlastnej činnosti a snaha zúčastňovať sa na verejnom živote.

Tušan (2004) definuje územnú samosprávu ako jednu z významných súčastí usporiadania spoločnosti. Je prvkom verejnej správy, ktorou sa rozumie správa verejných záležitostí, čo ju odlišuje od správy súkromnej. Verejná správa zahŕňa tú oblasť, ktorej účelom je napĺňovanie verejného záujmu. Územná samospráva v rámci štátu predstavuje moment centralizácie i štátnej moci, umožňuje spoločenstvu občanov podieľať sa na verejnej moci. Samospráva sa realizuje v rámci právneho štátu a je zákonnými normami upravená.

Podľa *Grúňa, Pauličkovej a Vydrovej (2005)* súčasný vývoj územnej samosprávy je zavŕšený Európskou chartou miestnej samosprávy, ktorej text bol vo forme zmluvy schválenej v júni 1985 Výborom ministrov. Tento text je jednoznačne výrazom dlhodobej snahy miestnych samospráv vymedziť sa voči vládam, ktorých činnosť by mohla viesť k ohrozovaniu či potláčaniu samosprávnych spoločenstiev. Cieľom charty je vytvoriť európsky štandard pre zaistenie a ochranu miestnej samosprávy. Na miestnu samosprávu sa pozerá ako na základný znak demokratického štátu.

Škultéty (2008) vymedzuje miestnu samosprávu ako organizačnú formu verejnej správy, v ktorej spoločenstvo ako právnická osoba zabezpečuje riešenie odlišných, ako zabezpečuje štát, ale realizácia týchto úloh sa rieši pod dozorom štátu. Zákonom stanovené úlohy rieši vo svojom mene a na svoju zodpovednosť a je viazaná len zákonmi, prípadne právnymi predpismi, ktoré sú vydané na ich realizáciu.

1.2. Obec

Podľa *Benča - Poláka (2000)* základom miestnej samosprávy je obec, ktorá je samosprávnym spoločenstvom občanov. Je to vlastne základná územno-samosprávna jednotka, ktorá na svojom území samostatne vo vlastnom mene spravuje v medziach ústavy a zákonov vnútorné veci obce za účasti a v prospech obyvateľstva obce. Obec je právnickou osobou, ktorá v medziach ústavy a ďalších právnych noriem vo vlastnom mene samostatne vstupuje do právnych vzťahov s inými právnickými osobami, s cieľom nadobúdať práva a zaväzovať sa k povinnostiam. Obec má svoj majetok a zdroje financovania ustanovené zákonom.

V *Ústave Slovenskej republiky* sa píše, že obec je základom územnej samosprávy. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok. Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt.

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o *obecnom zriadení* je obec samostatný samosprávny celok Slovenskej republiky, združujúci občanom, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnická osoba. Je spôsobilá mať práva a povinnosti ako ktorákoľvek právnická osoba. Má vlastnú spôsobilosť na právne úkony. Ako ekonomická jednotka má svoj majetok, s ktorým môže nakladať v zmysle zákonom stanovených podmienok a rozhodnutia zastupiteľstva. Je tiež sociálnou jednotkou, pretože na svojom území združuje rôzne skupiny obyvateľstva, ktorým vytvára podmienky pre vyššiu kvalitu života. Úlohou obce pri vykonávaní samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a obyvateľstva.

Martínek (2004) tvrdí, že obec je jediný predstaviteľ decentralizovanej samosprávy. Samospráva spočíva v samostatnosti obce pri správe svojho majetku, za ktorý preberá zodpovednosť ako aj za dôsledky hospodárenia s ním a rozhodovania. Riadi sa zákonmi a obecnými záväznými právnymi predpismi. Do jej pôsobnosti nemôže zasahovať uzneseniami ani vláda. Nositeľom samostatnosti je obecné zastupiteľstvo volené tajne. Výkonný orgán je obecný úrad a jeho orgánmi sú obecná rada, komisie a starosta. Je v právomoci miestnych samospráv, aby si organizáciu obecného úradu vykonávali sami podľa vlastných potrieb a predstáv.

Pirošík (2004) opisuje obec ako najmenšiu základnú jednotku územnej verejnej správy. Aj keď obce sú si formálne rovné, v skutočnosti existujú medzi nimi podstatné rozdiely. Malá obec síce základný princíp decentralizácie – priblíženie procesu tvorby verejnej politiky občanom – maximalizuje, na druhej strane nie je vždy schopná zabezpečiť takú kvalitu verejných služieb ako napríklad mesto. Rozsah decentralizácie kompetencií, financií a politickej moci je teda do veľkej miery určený schopnosťou obce zhostiť sa týchto prvkov. Obce sú často nútené vstupovať do medziobecnej spolupráce z dôvodu nedostatočných vlastných finančných a personálnych zdrojov potrebných na zabezpečenie zverených verejných funkcií.

1.3 Regi3n

Každý regi3n možno charakterizovať odlišnými prírodno-geografickými podmienkami. Je to dané jeho polohou v rámci širšieho priestoru, pričom dochádza k vzájomne integrovanému pôsobeniu zložiek prírodného prostredia a sociálno-ekonomických činností v regi3ne. Ovpływujú ekonomický rozvoj v priestore tým, že vytvárajú podmienky pre lokalizáciu ekonomických činností, vplývajú na formovanie sídelnej štruktúry a ovpływujú spôsob života obyvateľov v regi3ne (*Papcunová – Gecíková, 2007*).

Tvrdoň (2007) charakterizuje regi3n ako dynamický prvok väčšieho celku, národného hospodárstva, ktorého skutočné rozmery nie sú navždy dané a menia sa v závislosti od intenzity pôsobenia ekonomických síl. Súčasne predstavuje priestorovo uzavretý systém, ktorý sa skladá z množstva prvkov, sú medzi sebou v silnejšej interdependencii ako iné premenné.

Maier - Tödling (1998) chápu regi3n podobne. Podľa nich môže regi3n popisovať tri veľmi odlišné druhy presne vymedzených priestorových útvarov. Sú to subnacionálne, supranacionálne a transnacionálne územia. Pri subnacionálnych územiach sa uvažuje s čiastkovými územiami jedného štátu ako sú napríklad krajiny v Spolkovej republike Nemecku alebo katóny vo Švajčiarsku. Regi3ny v zmysle supranacionálnych území predstavujú zoskupenia štátov, ako je napr. Stredná Amerika. Transnacionálne územia obsahujú čiastkové územia dvoch alebo viacerých štátov, presahujú teda štátne hranice. Príkladom je európsky regi3n Karpaty, ktorý zahŕňa časť Slovenska, Poľska, Maďarska, Ukrajiny a Rumunska.

Lauko (1990) charakterizuje regi3n ako zložitý, dynamický priestorový systém, ktorý vznikol na Zemskom povrchu na základe interakcie prírodných a socioekonomických javov. Ide o otvorený systém komplexného charakteru s vnútornými väzbami a interakciami, z čoho vyplýva, že regi3n má vplyv na svoje okolie, ktorým je zároveň sám ovpływňovaný.

Belajová - Fáziková (2005) uvádzajú, že z pohľadu regionálnej ekonomiky je regi3n priestorovým podsystemom krajiny, ktorý charakterizuje určitá priestorová štruktúra a úroveň ekonomického a sociálneho rozvoja. Je teda nielen priestorovou, ale aj ekonomickou a sociálnou jednotkou. Ďalej hovoria, že regi3n je priestorovou jednotkou,

ktorá môže byť formálne (administratívne) alebo neformálne vymedzená na základe konkrétneho účelu, pričom veľkosť priestoru definovaného ako región môže byť rôzna.

Buček (2007) charakterizuje región ako geograficky ohraničené územie, ktoré disponuje súborom kvalitatívnych a kvantitatívnych podmienok na sformovanie diverzifikovaného územno-hospodárskeho a sociálneho systému. Územie v ktorom je vysoká intenzita ekonomických a sociálnych vnútorných väzieb. Územie, ktoré rozvíja optimálne väzby s inými územiami a je schopné reprodukovať rastové potreby prevažne z vlastných zdrojov.

Lacina (2007) tvrdí, že z hľadiska uskutočňovania zásad regionálnej politiky možno región najčastejšie definovať ako špecifický územný celok (územno-samosprávny, politicko-administratívny), ktorý má za účel dosiahnutie vyššej efektívnosti jeho riadenia - a tým aj na uskutočňovanie všeobecne odsúhlasenej regionálnej politiky – pridelené potrebné právomoci. Udelené právomoci sú v záujme lepšieho fungovania a rozvoja regiónu zabezpečované prostredníctvom regionálnej územnej politiky. Podľa autora s pojmom región v prvom rade súvisí pojem *regionalizmus*. V každodennom živote sa pojem používa v spojení s problematikou vymedzenia strednej úrovne výkonu štátnej správy a územnej samosprávy a s definovaním ich kompetencií. Tento pojem bol v priebehu desaťročí postupne upresňovaný. Z počiatku bol definovaný ako výraz pocitu istej charakteristickej zvláštnosti, skupinového vedomia alebo identifikácie a lojality ľudí žijúcich v konkrétnom regióne s takto daným územím. V súčasnosti sa chápanie tejto problematiky posunulo do trochu inej dimenzie vnímania a niekedy sa charakterizuje tiež ako *neoregionalizmus*. V prvom rade vyjadruje potrebu politickej a ekonomickej reakcie na proces globalizácie spoločnosti na národnej a nadnárodnej úrovni.

Podľa autora **Tvrdoňa (1997)** je región otvoreným systémom nielen z hľadiska pohybu výrobkov a služieb, ale aj z hľadiska medziregionálnych presunov rastových faktorov. Zložitosť skúmania priestorovej dimenzie rastových procesov je v tom, že rast jedného regiónu vplýva na ostatné regióny, a tým i na celé národné hospodárstvo. Jednou z významných charakteristík regiónu je jeho otvorenosť. Región je časťou väčšieho celku, ktorým je národné hospodárstvo. Tento celok je zložený z ďalších regiónov, ktoré tvoria okolie skúmaného regiónu. Okolie regiónu tvoria ekonomické aktivity, ktoré môžu významnou mierou vplývať na jeho rozvoj. Okolie môže byť priame, t. j. medzi regiónom a okolím existujú vzájomné interakcie, alebo nepriame, kde okolie vplýva na región

jednosmerne (napr. legislatívne opatrenia hospodárskej politiky, zmeny v medzinárodných ekonomických vzťahoch a pod.). Autor ďalej tvrdí, že v dôsledku pôsobenia vzťahov medzi regiónom a okolím nastávajú v regióne adaptačné procesy, v rámci ktorých sa región prispôsobuje zmeneným vonkajším a vnútorným podmienkam. Jedným z významných vplyvov, ktorý má charakter okolia a ktorý určitým spôsobom vplýva na dynamiku rozvoja regiónu, je regulácia jeho správania pôsobením ekonomických impulzov uplatňovaných riadiacou štátnou alebo miestnou správou. Je to uplatnenie regionálnej a komunálnej hospodárskej politiky.

Podľa **Lacínu (2007)** existuje niekoľko definícií regiónu, z ktorých za najaktuálnejšie možno označiť nasledujúce:

a) Definícia regiónu z geografického hľadiska

Z tohto hľadiska je región časť geografického priestoru charakterizovaná komplexom prírodných a socioekonomických prvkov a priestorov, ktorých špecifickým rozmiestnením, usporiadaním a mierou integrácie sa odlišuje od okolitých priestorových jednotiek.

b) Definícia na základe účelového vymedzenia

Administratívne regióny – pokrývajú celé územie štátu, pričom medzi nimi v oblasti riadenia správnej činnosti existujú vzťahy nadradenosti a podradenosti. Z hľadiska zaistenia kontinuálnosti vývoja správnej činnosti je dôležitá určitá časová stabilita takto vytvorených regiónov.

Účelové regióny – sa vymedzujú pre riešenie určitých problémov, ktoré sa prevažne viažu k ekonomickej zaostalosti takéhoto územia, k problémom spojených s kvalitou životného prostredia, s ochranou prírodných krás, atď. V zásade platí, že pokiaľ sa regióny nezhodujú s administratívnym členením, sú reprezentované zvláštnym orgánom.

c) Z pohľadu regionálnej politiky Európskej únie

- *NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)*
- *Euroregióny*

d) Špecifickú kategóriu predstavujú mikroregióny

Jedná sa o územné celky v rámci ktorých sú relatívne uzatvorené niektoré aktuálne regionálne procesy: v prvom rade doprava obyvateľov do zamestnania a späť do miesta bydliska a poskytovanie základných druhov služieb.

e) Z pohľadu ich ekonomickej výkonnosti členíme regióny na:

Rastové – vyznačujú sa budovaním nových odvetví výroby a služieb a súčasne rastom počtu obyvateľov. V uvedených regiónoch sa vytvárajú najlepšie podmienky a príležitosti pre zakladanie a pre rozvoj nových podnikateľských subjektov, hlavne pre malé a stredné podniky.

Stagnujúce – sú také, v ktorých z ekonomického hľadiska nedochádza k žiadnym výrazným zmenám.

Problémové – vykazujú dlhodobu nízku ekonomickú výkonnosť. Do tejto kategórie patria aj regióny silnými štrukturálnymi zmenami, ktoré sa prejavujú útlmom činnosti výrobných podnikov a celých výrobných odvetví.

Hamalová (1997) tvrdí, že pojem región má svoje miesto v rôznych vedných disciplínach: v histórii, ekonómii, štatistike, sociológii, geografii, etnografii, urbanistike a pod. Pochopiteľne v závislosti od objektu skúmania mu každá disciplína prisudzuje iný obsah. Ekonomické chápanie regiónu vychádza z poznatkov iných disciplín.

Tvrdoň (1997) uvádza, že sústava navzájom súvisiacich ekonomických ohnísk rôznej činnosti vytvára ekonomický región. Jeho jadrom sú silné ekonomické jednotky, ktoré na základe poskytovaných ekonomických výhod priťahujú k sebe celý systém nadväzujúcich jednotiek. Stávajú sa hospodárskymi centrami, ktoré rozhodujú o miere ekonomického rastu a rozvoja regiónu.

Podľa **Belajovej - Fázikovej (2002)** sa dnes ekonomický región chápe komplexne ako priestorový podsystem krajiny, ktorý sa identifikuje na základe takých znakov ako sú:

- stupeň ekonomickej integrácie, ktorú charakterizuje vzájomná prepojenosť dostatočného počtu ekonomických jednotiek, ktoré sú schopné iniciovať rozvoj regiónu (dostatočného počtu malých a stredných podnikov v kombinácii s veľkými), ktoré zabezpečia sociálnu stabilitu v priestore,
- spoločný trh práce, ktorý je viazaný na ekonomické jednotky ale aj na nevýrobné jednotky vytvárajúce ponuku práce v priestore,
- schopnosť zabezpečenia základných životných potrieb obyvateľstva (bývanie, zdravotnú a sociálnu starostlivosť, vzdelanie, kultúrne vyžitie, atď.),
- vybudovanie technickej infraštruktúry, ktorá je schopná prepájať sídelnú štruktúru a nodálne regióny,

- primeranou veľkosťou územia, umožňujúcou relatívne samostatný rozvoj priestoru na základe vlastných zdrojov a impulzov a ktoré zároveň umožňuje otvorenie sa priestoru trhom tovarov a služieb, práce a kapitálu, tak smerov von ako i dnu.

Ekonomické regióny sú teda podľa nich relatívne uzavreté sociálno-ekonomické systémy krajiny v priestore fungujúce aj mimo hraníc formálneho (administratívneho) vymedzenia. Ich priestorovú alokáciu vymedzuje tesnosť vzájomného prepojenia podsystémov priestorovej štruktúry, t. j. výroby – obyvateľstva – technickej a sociálnej infraštruktúry a schopnosť samohybnej rozvojovej politiky.

Ekonomický región predstavuje plynulé a lokalizované územia. *Ivaničková (1998)* vníma ekonomický región ako región, ktorý nadobúda kvalitu sociálno-ekonomického podsystému krajiny. Tieto podsystémy predstavujú hierarchicky najvyššiu a obsahovo najbohatšiu formu priestorovej štrukturalizácie spoločenského a hospodárskeho rozvoja.

Podľa *Hamalovej (1997)* ekonomický región predstavuje precízne štruktúrovaný systém vzájomných väzieb medzi podnikateľskými výrobnými aktivitami, výrobnou infraštruktúrou, sociálnou infraštruktúrou, prírodno-sociálnym a urbanistickým potenciálom a finančným kapitálom. Súlad medzi uvedenými podsystémami je predpokladom rovnovážneho a autonómneho rastu. Nedostatočné kapacity niektorých prvkov, v prípade nedostatku regionálnych zdrojov, sa rieši finančnou alebo fiškálnou politikou.

Belajová - Fáziková (2002) uvádzajú, že ekonomické regióny sa členia na:

Regióny rozvinuté – sú charakteristické tým, že štruktúra ekonomických činností ako aj medziregionálne väzby vytvárajú predpoklady pre hospodársky rast a rozvoj a uspokojovanie rastúcich potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva.

Regióny problémové – ide o regióny, ktoré v dôsledku uplynulého vývoja alebo zmien hospodárskej politiky, či mimo ekonomických podmienok sa dostali do takej rozvojovej úrovne, kedy si vyžadujú osobitnú pozornosť štátnych a regionálnych orgánov. Do skupiny problémových regiónov sa zaraďujú:

- *zaostávajúce regióny* – ktoré sú charakterizované postupným poklesom produkcie, dopytu, spotreby, nedostatkom kapitálu predovšetkým na rozvoj infraštruktúry. Rastie v nich sociálna nespokojnosť, ktorá vedie k posilňovaniu deštruktívnych síl.

- *štrukturálne slabé regióny* – nazývajú sa aj deprimované regióny. Pre tieto regióny je charakteristické, že kedysi boli dynamicky sa rozvíjajúce. Štruktúra ich ekonomickej činnosti bola založená prevažne na tradičných odvetviach primárneho sektora ako spracovanie surovín, materiálov, poľnohospodárstvo, ťažba rúd, uhlia, ako aj na odvetviach o ktoré výrazne poklesol dopyt na medzinárodnom trhu.
- *regióny s upadajúcimi mestskými centrami* – sú charakterizované nadmernou koncentráciou ekonomických činností a obyvateľstva, ktorá podmieňuje dynamický rast nákladov na rozvoj technickej a občianskej infraštruktúry a uchovanie základných životných podmienok pre obyvateľov v aglomerovanom prostredí.

Územná jednotka ekonomického regiónu by mala podľa **Samsona (2001)** spĺňať viaceré kritériá: primeranú veľkosť územia, ktorá by umožnila racionálne využívanie endogénnych zdrojov i otvorenie hraníc medziregionálnym tokom, mala by mať aspoň jedno odvetvie iniciujúce rozvoj regiónu, dostatočný počet malých a stredných podnikov, mala by zabezpečovať základné životné potreby obyvateľstva (práca, bývanie, zdravotná starostlivosť, kultúra, vzdelávanie, doprava a pod.). Zároveň by mala byť zabezpečená funkčná a technická prepojenosť sídel, rešpektovanie hraníc územných jednotiek nižšieho rádu, ale aj historické, kultúrne, etnické a iné osobitosti predchádzajúceho vývoja, vrátane pocitu spolupatričnosti obyvateľov k tomuto regiónu.

1.4 Regionálny rozvoj

Tvrdoň (1997) pod rozvojom v najširšom zmysle slova chápe rozšírenie ekonomického systému pri zmenených a progresívnych parametroch rastových faktorov. Naproti tomu pod rastom chápeme rozšírenie ekonomických systémov bez zmeny kvality parametrov základných rastových faktorov. To znamená, že rozvoj zahŕňa v sebe aj inovácie, ktoré spôsobujú kvalitné zmeny ekonomického systému, ktorý má v sebe zabudovaný mechanizmus nepretržite vydávať zmeny a prispôbovať sa inovačným zmenám.

Podľa autorov **Maiera - Tödlinga (1998)** pojem rozvoj popisuje proces orientovaný na určitý cieľ, ktorý závisí od variabilných hodnotových predstáv v priestore a čase a súčasne tento proces podlieha ustavičným zmenám odrážajúcim sa aj v zmene významu toho pojmu. V najširšom slova zmysle môžeme pod rozvojom chápať rozšírenie ekonomického systému pri zmenených a progresívnych parametroch rastových faktorov.

Schumpeter (1998) považuje rozvoj za aktívnu zmenu v evolučnom zmysle. Z jeho teórie vyplýva, že ekonomický rozvoj má charakter evolučného procesu, neprebieha rovnomerne a jeho realizácia má kumulatívny charakter.

Tvrdoň (1997) uvádza, že ekonomický rozvoj môžeme definovať ako dlhodobý vzostup schopnosti ekonomiky poskytovať rozmanité tovary a služby. Táto schopnosť je založená na rozvoji technológií a na inštitucionálnych a systémových zmenách, ktoré s rozvojom súvisia. Trvalý rast ponuky tovarov a služieb je výsledkom ekonomického rozvoja.

Medzi základné charakteristiky ekonomického rozvoja v rozvinutých ekonomikách patria:

- rast produktu na obyvateľa,
- rast produktivity, t. j. rast outputu na jednotku všetkých inputov,
- vysoká miera štrukturálnej transformácie ekonomiky (zmeny v odvetvovej a sektorovej štruktúre spojené so zmenami v organizácii výrobných jednotiek a zmenami v profesionálnej skladbe práce),
- vysoká miera urbanizácie a modernizácie spoločnosti.

Benčo (2005) definuje regionálny rozvoj ako systematický proces pozitívnych zmien, ktorý sa odvíja od individuálnej schopnosti regiónov produkovať komparatívne výhody a využívať zdroje, ktorými daný región disponuje a je vybavený.

Coulson (2005) uvádza, že miestny a regionálny rozvoj ovplyvňuje veľké množstvo vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré môžu mať buď stimulačný alebo brzdiaci, resp. limitujúci účinok. Autor rozlišuje päť faktorov miestneho a regionálneho rozvoja: pracovná sila, infraštruktúra, technológia, finančný kapitál a usmerňovanie.

Gajdoš - Pašiak (2006) tvrdia, že regionálny rozvoj je vysoko komplexným systémom a vyžaduje si vnímať vnútorné a vonkajšie väzby jeho parciálnych častí, ale aj prijímanie informácie zo spätných väzieb, čo vedie k pochopeniu rastu, rozvoja, evolúcie, k pochopeniu úlohy informácie, inovácie ako aj spôsobu ústupu vývojom prekonaných štruktúr. Regionálny rozvoj má schopnosť samoregulatívne odpovedať na poruchy vonkajšieho a vnútorného prostredia, triediť, selektovať a spracúvať informáciu, ktorá prichádza z prostredia, ba dokonca aj tvoriť novú informáciu potrebnú na samoreguláciu.

Liptáková (2007) tvrdí, že regionálny rozvoj je proces, ktorý smeruje k vytvoreniu životaschopného a produktívneho regiónu. Jedným z jeho cieľov je naštartovať dlhodobý proces budovania konkurencieschopnosti regiónu za pomoci plného využitia miestneho potenciálu a priestorových osobitostí.

V legislatíve Slovenskej republiky je regionálny rozvoj definovaný v zákone č. **539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja**, podľa ktorého je regionálny rozvoj súbor sociálnych, hospodárskych, kultúrnych a environmentálnych procesov a vzťahov, ktoré prebiehajú v regióne a ktoré prispievajú k zvyšovaniu jeho konkurencieschopnosti, trvalému hospodárskemu rozvoju, sociálnemu rozvoju a územnému rozvoju a k vyrovnávaniu hospodárskych rozdielov a sociálnych rozdielov medzi regiónmi.

1.5 Faktory regionálneho rozvoja

Ako uvádza autorka *Liptáková (2007)* základom regionálneho rozvoja je ekonomický rast (aj keď nie je jedinou zložkou rozvoja). Medzi najdôležitejšie faktory, ktoré ovplyvňujú ekonomický rast patria práca, kapitál a technický pokrok, ktorý umožňuje zvyšovanie produktivity týchto dvoch faktorov. Ich význam zdôrazňuje neoklasický prístup k regionálnemu rozvoju. Dôležitým faktorom rastu môžu byť aj pôda a prírodné zdroje, ale nie sú najdôležitejším faktorom, lebo rast nie je limitovaný obmedzenosťou surovín.

Podľa autorky *Výrostovej (2010)* ľudské zdroje predstavujú dôležitý faktor rozvoja nielen preto, že predstavujú ponuku práce (dôležitá je najmä ich kvalifikačná úroveň a produktivita práce), ale ako spotrebitelia predstavujú konečný dopyt, a teda ovplyvňujú rozvoj výroby, služieb, sociálnej infraštruktúry a pod. Technológie, inovácie, veda a výskum, vzdelanie ako faktor rozvoja zasa zdôrazňuje nová teória rastu (známa aj ako teória endogénneho rastu). Ďalej autorka tvrdí, že okrem uvedených faktorov sú pre rozvoj regiónu dôležité aj geografická poloha, technická infraštruktúra (ktorá je významným lokalizačným faktorom pre firmy), ekonomické činnosti v regióne a ich štruktúra, finančné zdroje, kultúra a kultúrno-historické pamiatky, inštitúcie, sociálny kapitál, schopnosť učiť sa a inovať a pod., ako aj faktory, ktoré sú vonkajšie vo vzťahu k regiónu, ako napr. hospodárska a sociálna politika, export tovarov a služieb (ktorými vysvetľuje rozvoj keynesovský prístup k regionálnemu rozvoju), otvorenosť ekonomiky a pod..

Výrostová (2010) tvrdí, že vo všeobecnosti možno faktory rozvoja regiónov rozdeliť na dve skupiny:

- **endogénne faktory** – tvoria ich jednotlivé prvky priestorovej štruktúry regiónu, ktoré vytvárajú potenciál regiónu (prírodný potenciál, ľudský potenciál a sociálny potenciál, ekonomicko-technický potenciál, urbanistický potenciál, finančné zdroje, kapitál, poznatky, technológie a pod.),
- **exogénne faktory** (vonkajšie vo vzťahu k regiónu), ako sú rozvoj celej krajiny, jej otvorenosť voči zahraničiu, hospodárska a sociálna politika, legislatívny rámec, politický systém, dopyt po tovaroch a službách regiónu zo strany iných regiónov, krajín, infraštruktúra nadregionálneho významu, priame zahraničné investície a pod..

Autor *Skokan (2004)* hovorí, že endogénne faktory ovplyvňujú regionálny rozvoj a zároveň regionálny rozvoj mení priestorovú štruktúru regiónu. V poslednom období sa zdôrazňujú najmä regionálna konkurencieschopnosť, inovačné stratégie, klastre a mäkké faktory rozvoja.

Ako uvádza *Strussová (2007)* mäkké (resp. nehmotné) faktory rozvoja sú tvorené inštitucionálnou kapacitou (napr. aktivity územnej samosprávy – najmä manažment samosprávy, ďalej poradenstvo, vzdelávacie inštitúcie, medzisektorové partnerstvá), podnikateľskou kultúrou, sociálnym kapitálom a pod.. Jedným z dôležitých faktorov, ktoré ovplyvňujú regionálny rozvoj sú zainteresovanosť obyvateľov na rozvojových programoch obce, k čomu prispieva pozitívny vzťah k obci, a identifikovanie sa so sídlom či regiónom, t. j. sídelné a regionálna identita.

Podľa *Tvrdoňa (1997)* každý región disponuje zdrojmi, ktoré majú dvojaký charakter a pôsobia ako:

- faktory rozmiestňovania (z hľadiska objektu rozmiestňovania),
- faktory regionálneho rozvoja (z hľadiska regiónu).

Autor ďalej hovorí, že rozmiestňovanie a regionálny rozvoj sú navzájom prepojené procesy. Formou ich zjednotenia je racionálne priestorové usporiadanie. Regionálne vnútorné zdroje a vonkajšie podmienky (napr. hospodárska politika) vystupujú ako faktory regionálneho rozvoja. Medzi základné faktory regionálneho rozvoja patria:

- prírodné zdroje rozvoja regiónu,

- obyvateľstvo a pracovné zdroje,
- ekonomické činnosti a podmienky rozvoja regiónov:
 - produkčné činnosti,
 - sociálna vybavenosť,
 - technická vybavenosť.

Dubecová (2000) hovorí, že ak chceme pochopiť podstatu regionálneho rozvoja je potrebné v prvom rade poznať faktory, ktoré rozvoj ovplyvňujú. Tieto faktory môžeme rozdeliť na dve skupiny:

- vonkajšie faktory,
- vnútorné faktory.

Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú mimo regiónu a vplývajú na jeho regionálny rozvoj (napr. hospodárska politika), predstavujú vonkajšie podmienky regionálneho rozvoja. Vnútorné podmienky regiónu sú tie, ktoré sa nachádzajú priamo v ohraničenom území konkrétneho územného celku.

Autorka **Dubecová (2000)** medzi základné faktory rozvoja regiónu zaraďuje:

- prírodné zdroje,
- obyvateľstvo a pracovné zdroje,
- ekonomické činnosti,
- infraštruktúru.

Belajová - Fáziková (2004) uvádzajú, že procesy zmien v ekonomike regiónov ovplyvňujú nasledovné faktory:

- ekonomické činnosti,
- demografická situácia,
- technická a sociálna infraštruktúra,
- prírodné zdroje.

1.5.1 Ekonomické činnosti

Papcunová - Gecíková (2007) uvádzajú, že ekonomické, t. j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socioekonomickú úroveň regiónov. Pre rozvoj

regiónu majú výrobné činnosti nesmierny význam. Firmy ovplyvňujú ekonomickú, ako aj sociálnu úroveň v regióne najvýznamnejším spôsobom. Význam ekonomických aktivít pre rozvoj regiónu je nasledovný:

- využívajú podmienky územia pre svoju lokalizáciu,
- svojou aktivitou vplývajú na tieto podmienky,
- sú zdrojom pracovných príležitostí,
- produkujú tovary a služby,
- ovplyvňujú dopyt obyvateľstva,
- vytvárajú verejné príjmy.

Z ekonomickými činnosťami je podľa *Tvrdoňovej (2000)* spojený aj počet pracovných príležitostí pre vidiecke obyvateľstvo. Najviac rozšírené sú vo vidieckych sídlach malé a stredné podniky. Ekonomické činnosti sú úzko spojené aj s úrovňou vzdelávania a tréningových programov, s kvalitou a kvantitou osvetovej činnosti a s inštitucionálnym pozadím obce.

Ako uvádzajú autorky *Papcunová - Gecíková (2007)* v regióne môžeme ekonomické činnosti klasifikovať podľa nasledujúcich kritérií:

- *Podľa viazanosti na prírodné zdroje*
 - viazané – tie, ktoré priamo využívajú určitý prírodný zdroj (poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo, ťažobný priemysel),
 - neviazané – všetky ostatné výrobné činnosti, ktoré priamo nevyužívajú prírodný zdroj.
- *Podľa odvetvovej štruktúry (OKEČ)* – odvetvová klasifikácia ekonomických činností – triedenie ekonomických činností podľa náplne pracovnej činnosti.
- *Podľa sektorovej štruktúry* – primárny, sekundárny, terciárny, kvartérny a kvintárny.

Ekonomické činnosti najčastejšie členíme podľa odvetvovej a sektorovej štruktúry. V literatúre sa stretávame aj s členením na územne viazané a neviazané. Územne viazané činnosti sú spravidla viazané na surovinové zdroje. Špecifickým druhom činností v regióne sú činnosti, ktoré sa vyznačujú väzbami na prírodné a geografické podmienky (*Dubcová, 2000*).

1.5.2 Obyvateľstvo

Obyvateľstvo formuje priestorovú štruktúru z výrobného, podnikateľského a inovatívneho aspektu v súvislosti s jeho podielom na tvorbe ekonomických hodnôt, ako aj z aspektu spotrebiteľského (*Papcunová – Gecíková, 2007*). Autorky ďalej uvádzajú, že obyvateľstvo v regióne môžeme skúmať z dvoch pohľadov:

- **sociálny pohľad** – kedy skúmame sociálne väzby medzi obyvateľmi žijúcimi v regióne. Obyvatelia môžu v regióne predstavovať individuálne subjekty, ktoré sa prezentujú individuálnymi záujmami, ale tiež môžu vystupovať ako kolektívny subjekt, ktoré je výsledkom spoločenskej formy regionálnych aktivít. Predpokladom vzniku týchto územných spoločenstiev je trvalé bývanie ľudí v určitom území.
- **ekonomický pohľad** – skúmame vzájomné vzťahy obyvateľstva a ekonomických činností. Rozmiestňovanie ekonomických činností a obyvateľstva sú navzájom prepojené procesy, ktoré sa vyvíjajú v čase (sú dynamické). Človek vystupuje v dvojdielnom postavení:

Tvorca ekonomických aktivít \longleftrightarrow Spotrebiteľ vytvorených hodnôt

Medzi základné demografické charakteristiky obyvateľstva podľa *Belajovej (2004)* patria:

- počet obyvateľov a jeho základné kategórie.
- dynamika vývoja pohybu obyvateľov – charakterizuje ju prírastok, úbytok, resp. stagnácia obyvateľstva. Rast počtu obyvateľstva je základným predpokladom budúceho pozitívneho ekonomického vývoja. Pokiaľ počet obyvateľstva klesá, dochádza postupne k umŕtvovaniu existujúcich endogénnych zdrojov a k postupnému úpadku územia.
- demografická štruktúra obyvateľstva – napr. podľa veku, pohlavia, vzdelania.
- dynamika pohybu obyvateľstva – pri nej sledujeme najmä dochádzku za prácou a migráciu (emigrácia a imigrácia).

Obyvateľstvo najmä jeho práceschopná časť nevystupuje len ako jeden z bežných faktorov lokalizácie a regionálneho rozvoja, ale je zároveň nositeľom nadradených

regionálnych cieľov. Veľmi dôležitú úlohu zohráva najmä migrácia, ktorá výrazným spôsobom narúša stabilizovaný demografický vývoj v regiónoch (**Dubcová, 2000**).

1.5.3 Infraštruktúra

Rozvoj regiónov, ako aj kvalita života v regiónoch, sú výrazne ovplyvňované úrovňou rozvoja zariadení technickej a sociálnej infraštruktúry. Územia a infraštruktúra tvoria navzájom jeden funkčný celok. Na jednej strane charakter územia ovplyvňuje celý komplex zariadení, ktoré sa v ňom budujú a na druhej strane infraštruktúra pôsobí v regióne ako stimulačný nástroj (prostriedok) socio-ekonomického rozvoja. V prípade jej nedostatočnosti sa prejavuje jej destimulačný charakter, **Dubcová (2000)**.

Buček (2006) pod infraštruktúrou rozumie najmä pripravenosť regiónov na konkrétne etablovanie sa zahraničného investora.

Fal'an, Pašiak (2004) hovoria, že infraštruktúru možno chápať ako základný spoločenský kapitál, ktorý predstavuje rozsiahly súbor všeobecných podmienok potrebných pre priaznivý a sociálne, ekonomicky, environmentálne vyvážený rozvoj. Infraštruktúra je vo svojom komplexnom fungovaní zdrojom vnútorných úspor pre mikrosféru. S rastom celkovej ekonomickej a civilizačnej úrovne, s prehĺbovaním integračných tendencií sa zvyšuje význam infraštruktúry v regionálnom rozvoji.

Infraštruktúra sa podľa **Papcunovej - Gecíkovej (2007)** definuje ako súhrnný pojem na označenie integrovaného celku vonkajších podmienok výroby a života spoločnosti. Autorky konštatujú, že prítomnosť rôznorodých zariadení infraštruktúry podmieňuje:

- ekonomický a sociálny rozvoj regiónu,
- alokáciu ekonomických jednotiek v dôsledku šetrenia alokačných nákladov,
- vytváranie aglomeračných úspor.

Dubcová (2000) uvádza, že infraštruktúru z pohľadu rozmiestňovania v priestore a uspokojovania základných potrieb obyvateľstva môžeme členiť na dve kategórie:

- technickú infraštruktúru,
- sociálnu infraštruktúru.

Podľa autorky *Čapkovej (2004)* bola existencia infraštruktúry ešte donedávna znakom dobrého vybavenia územia. Dnes sa k existencii tradičnej infraštruktúry pripája aj kritérium jej kvality, t. j. rýchlosť, spoľahlivosť, včasnosť.

1.5.3.1 Technická infraštruktúra

Tvrdoň (1997) tvrdí, že technická infraštruktúra je závažným a veľmi rozsiahle členeným rozmiestňovacím a rozvojovým faktorom regiónu. Špecifické znaky technickej infraštruktúry ako rozmiestňovacieho faktora vyplývajú z toho, že:

- kapacity technickej infraštruktúry majú malú mobilitu, ako aj majú flexibilitu prispôsobenia sa novým podmienkam,
- technická infraštruktúra vytvára všeobecné produkčné a spotrebné podmienky, t. j. jej výkony neuspokojujú špeciálnu potrebu, ale obyčajne slúžia firmám a obyvateľstvu súčasne,
- výkony infraštruktúry musia byť v každom čase k dispozícii, mali by pokrývať denné, prípadne ročné špičky nárokov, inak sú limitujúcim faktorom, pretože výkony infraštruktúry nemožno ukladať do zásoby,
- závažným znakom je jej komplexnosť; činnosti, ktoré rozmiestňujeme, ako i obyvateľstvo potrebuje v podstate všetky výkony infraštruktúry, v rôznej kombinácii. Efektívnosť produkcie je často ohrozená, keď chýba jeden prvok infraštruktúry,
- zariadenia infraštruktúry sa vyznačujú dlhou životnosťou, čo je dané vysokým podielom stavebných činností (až 80%),
- výkony infraštruktúry ovplyvňujú produkciu väčšinou iba hodnotovo, ale nie naturálne (doprava, spoje, energia).

Podľa *Papcunovej - Gecíkovej (2007)* do skupiny zariadení technickej infraštruktúry patrí:

- dopravná sieť,
- energetická sieť,
- telekomunikačná sieť a informačná infraštruktúra,
- vodovodná sieť,
- odpadové hospodárstvo.

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra vytvára úspory pre obyvateľov i podnikateľov plynúce rovnako z dopravných nákladov ako aj úsporu nákladov, ktoré by museli vynaložiť z vlastných zdrojov na rozvoj technickej infraštruktúry (*Belajová – Gabašová, 2003*).

Tab. č. 1

[Vybrané ukazovatele hodnotenia výkonu technickej infraštruktúry]

Infraštruktúrne zariadenie	Ukazovateľ	Jednotky
Cestná sieť	Dĺžka cestnej siete	km
	Hustota cestnej siete	km/km ² ; km/1000 obyvateľov
	Kvalita cestnej siete	% podiel diaľnic, ciest I. a II. triedy na celkovej dĺžke ciest
Verejný vodovod	Podiel obcí napojených na VV	%
	Podiel obyvateľstva napojených na VV	%
Verejná kanalizácia	Podiel obcí napojených na VK	%
	Podiel obyvateľov napojených na VK	%
Verejný plynovod	Podiel obcí napojených na VP	%
	Podiel obyvateľov napojených na VP	%

Zdroj: Papcunová - Gecíková (2007)

1.5.3.2 Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je dôležitá najmä pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestňovanie niektorých výrobných zariadení. Rozmiestňovanie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou osídlenia, ako aj s veľkosťou sídiel. Rozmiestňovanie zariadení sociálnej infraštruktúry má niektoré špecifiká. Administratívno-územné členenie krajiny pôsobí na ich rozmiestňovanie nielen ako inštitucionálny faktor, ale ovplyvňuje aj ich kapacitu vo vzťahu k okruhu používateľov (*Belajová – Fáziková, 2002*).

Podľa *Papcunovej - Gecíkovej (2007)* sociálna infraštruktúra zohráva významné miesto v uspokojovaní potrieb obyvateľstva, zahŕňa najmä zariadenia pre reprodukciu pracovnej sily. Medzi činnosti, ktoré sa realizujú cez zariadenia sociálnej infraštruktúry, patrí:

- bývanie – t. j. vytvorenie takého prostredia pre človeka, v ktorom môže uspokojiť svoje základné životné potreby,
- kultúrno-spoločenské činnosti (divadlo, kino, kultúrny dom, knižnica),

- rôzne druhy vybavenosti regiónu (školské a predškolské zariadenia, domovy dôchodcov, obchody, služby),
- zotavovacie činnosti.

Podľa autorky **Dubecovej (2000)** objektom rozmiestňovania sociálnej infraštruktúry sú:

- byty,
- zariadenia obchodu a stravovania,
- zdravotnícke zariadenia,
- školské a výchovné zariadenia,
- vedecké, výskumné a výchovné zariadenia,
- kultúrne zariadenia,
- administratívno-správne zariadenia,
- rekreačné a športové zariadenia.

Tvrdoňová (2000) hovorí, že dôležitým faktorom zvyšujúcim kvalitu života je najmä stav sociálnej infraštruktúry. Prístup k vhodným sociálnym službám ako detská škôlka, domov dôchodcov, zdravotné a sociálne centrá, sú veľmi dôležité štruktúry pre kvalitu života obyvateľov vo vidieckych oblastiach, rovnako ako prístup k možnostiam vzdelania.

Ivanička – Ivaničková (2007) uvádzajú, že sociálna infraštruktúra zahŕňa najmä zariadenia pre udržanie života a kvality života ľudí, reprodukciu rodiny a pracovnej sily, edukačné zariadenia, zdravotné zariadenia a kultúrne zariadenia.

1.5.4 Prírodné zdroje

Prírodné zdroje sú zdroje biosféry alebo súčasti alebo zložky biosféry, ktoré ľudstvo využíva k uspokojovaniu svojich potrieb vyplývajúcich z jeho biologickej podstaty (**Lacina, 2006**).

Prírodné zdroje, ako uvádza **Noskovič (2007)**, sú všetky látky, ktoré sa nachádzajú v prírode a človek ich môže využiť na uspokojenie svojich potrieb. K hlavným prírodným zdrojom patria: nerastné bohatstvo, voda, pôda, ovzdušie, energia, biota, priestor a čas, zdroje zotavenia.

Dubcová (2000) uvádza, že prírodno-geografické podmienky majú v rozvoji regiónov osobitné postavenie. Ovpływujú ekonomický rozvoj v regióne najmä tým, že vytvárajú

podmienky pre lokalizáciu ekonomických činností, vplývajú na formovanie sídelnej štruktúry a v neposlednom rade ovplyvňujú spôsob života ľudí v regióne.

Medzi prírodno-geografické podmienky, ktoré majú najvýraznejší vplyv na rozvoj regiónov podľa *Tvrdoňa (1997)* patria:

- rozloha územia,
- geologické pomery,
- geomorfologické pomery,
- klimatické pomery,
- hydrologické pomery,
- vegetačný kryt a živočíšstvo.

2 Cieľ práce

Rozvojové faktory ovplyvňujú procesy zmien v ekonomike každej obec. Cieľom predkladanej diplomovej práce je na základe kompletného hodnotenia endogénnych faktorov regionálneho rozvoja a komparatívnej analýzy týchto faktorov vrámci vybraných obcí Nitrianskeho samosprávneho kraja identifikovať súčasný stav ich socio-ekonomického rozvoja. Práca je zameraná na analýzu prírodného potenciálu, obyvateľstva, podnikateľskej štruktúry a vybavenosti technickou a sociálnou infraštruktúrou. Cieľom je tiež posúdiť vplyv endogénnych faktorov na rozvoj v sledovaných obciach a na základe toho odporučiť obciam orientáciu na faktory s najvyšším rozvojových potenciálom pre každú obec.

Pre dosiahnutie takto vytýčeného cieľa je potrebné splniť aj čiastkové ciele. Ako čiastkové ciele determinujúce dosiahnutie prioritného cieľa boli určené:

- výber obcí Lužianky a Zbehy a ich základná charakteristika,
- štúdium dokumentov a materiálov, ktoré sú dôležité pre spracovanie danej problematiky (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, Územný plán),
- analýza endogénnych rozvojových faktorov prostredníctvom vybraných ukazovateľov:
 - prírodný potenciál,
 - obyvateľstvo,
 - ekonomické činnosti,
 - technická a sociálna infraštruktúra,
- vzájomná komparácia zistených výsledkov skúmania v zvolených obciach,
- formulovanie vlastných názorov, postojov a odporúčaní týkajúcich sa predmetu diplomovej práce.

Splnenie tohto cieľa a jednotlivých čiastkových cieľov si vyžadovalo zozbieranie a preštudovanie množstva podkladových údajov, ktorých dostupnosť, vzhľadom na aktuálnosť a verejný charakter, bola takmer bezproblémová.

3 Metodika práce a metody skúmania

Predmetom riešenia diplomovej práce je zhodnotiť vplyv endogénnych faktorov na rozvoj dvoch obcí.

3.1 Metodika práce

Na naplnenie cieľa, ktorý sme si vytýčili v diplomovej práci bola zvolená nasledovná metodická postupnosť:

- zhromažďovanie a štúdium odbornej literatúry, časopisov, zákonov a iných právnych predpisov, ktoré sa zaoberajú problematikou regionálneho rozvoja a endogénnych faktorov regionálneho rozvoja,
- spracovanie prehľadu o súčasnom stave riešenej problematiky doma i zahraničí, ktorý bol teoretickou prípravou pre lepšie pochopenie a doplnenie aktuálnych informácií k danej téme,
- výber dvoch objektov skúmania. Objektom porovnávania v diplomovej práci sú obec Lužianky a obec Zbehy. Obce majú nad 2000 obyvateľov a nachádzajú sa v Nitrianskom samosprávnom kraji, čo bolo kritériom pri ich výbere.
- vyhľadávanie potrebných materiálov, podkladových údajov a štúdiom zákonov týkajúcich sa danej problematiky. Významným zdrojom informácií boli interné dokumenty obcí ako sú Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja a Územný plán, ktoré sú dostupné aj na internete. Množstvo informácií, ktoré boli potrebné pre vypracovanie práce bolo čerpaných z rôznych webových stránok. Najnavštevovanejšie webové stránky pri písaní diplomovej práci boli:
 - www.zbehy.sk
 - www.zszbehy.eu
 - www.luzianky.sk
 - www.statistics.sk
 - www.zrsr.sk
 - www.orsr.sk
- pri získavaní aktuálnych informácií bolo potrebné navštíviť Mestský úrad Zbehy, Mestský úrad Lužianky, Základnú školu Zbehy, Materskú školu Zbehy, Základnú

školu Lužianky, Materskú školu Lužianky a zdravotné zariadenia, v ktorých boli vedené rozhovory s kompetentnými osobami.

3.2 Použité metódy vyhodnotenie a interpretácie výsledkov

Pri vypracovaní diplomovej práce boli použité nasledovné metódy:

Metóda vedeckej abstrakcie – umožňuje oddeliť nepodstatné javy a koncentrovať pozornosť na najvýznamnejšiu časť skúmanej problematiky. Metódu sme využili pri spracovaní vlastnej práce a návrhoch a odporúčaníach.

Metóda analýzy – táto metóda bola použitá v celej štvrtej kapitole. Využili sme ju pri analýze dokumentu Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tiež pri analýze jednotlivých rozvojových faktorov vybraných obcí.

Metóda komparácie – určenie spoločných a rozdielnych stránok pozorovaného javu. Touto metódou sme porovnávali rozvojové faktory vo vybraných obciach.

Metódy syntézy – skúmanie javu ako celku zloženého z prvkov. Metóda bola použitá pri spracovávaní jednotlivých tematických celkov ako aj formulovaní záveru. Tiež sa použila v piatej kapitole, ktorá je venovaná návrhom a odporúčaniam.

Metóda dedukcie – vyvodenie logického záveru z tvrdení, ktoré sa považujú za správne. Metóda je použitá v časti Návrhy a odporúčania a v závere.

Štatistická analýza – vyhodnotenie konkrétnych štatistických údajov, grafické úpravy údajov prostredníctvom tabuliek. Metódu sme využili vo vlastnej práci.

Metóda riadeného rozhovoru – pri riadenom rozhovore boli oslovení pracovníci obecných úradov, riaditelia základných a materských škôl a tiež vybraní lekári poskytujúci zdravotnícke služby. Údaje získané touto metódou boli použité vo vlastnej práci a v návrhoch a odporúčaníach.

4 Výsledky práce

4.1 Základná charakteristika obce Zbehy

Zbehy sa nachádzajú na juhozápadnom Slovensku, v severnej časti okresu Nitra a v severozápadnej časti Nitrianskeho kraja. Patrí do mikroregiónu Radošinka. Obec je situovaná 8 km severozápadne od krajského mesta Nitra. Zbehy ležia vo výške 144 – 239 m n. m. v juhovýchodnej časti Nitrianskej sprašovej pahorkatiny na nive a terase rieky Nitry a jej sútoku s riekou Radošinka. Prvá zmienka o obci pochádza z roku 1 156. Obec patrí do kategórie s počtom obyvateľov nad 2 000, súčasťou obce je obec Andač. Obec Andač je k Zbehom administratívne pričlenená od roku 1985. Podľa nového územno-správneho členenia Slovenska obec Zbehy je charakterizovaná ako vidiecke osídlenie v dosahu pôsobnosti ťažiska osídlenia prvej úrovne mesta Nitra a ležiace na ponitrianskej rozvojovej osi druhého stupňa, ktorá prepája centrá osídlenia Komárno, Nové Zámky, Topoľčany, Trenčín a Nitra.

Na území obce je archeologicky doložené kostrové pohrebisko zo staršej doby bronzovej a zaniknutá stredoveká osada z 12. storočia s románskym kostolom. Obec je písomne doložená od roku 1269 ako Izbeg, neskôr Ezbeg (1342), Zbehy (1773), maďarsky Izbék. Obec patrila ostrihomskému arcibiskupstvu, ktoré ju od 16. storočia prenajímalo zemianskym rodinám. V roku 1429 sa spomína tunajšie mýto. V roku 1598 obec vypálili Turci. V roku 1452 mala 18 usadlostí, v roku 1571 mala 17 usadlostí, v roku 1715 mala vinice, 36 domácností a pivovar, v roku 1787 mala 110 domov a 619 obyvateľov, v roku 1828 mala 90 domov a 628 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, vinohradníctvom a ovocinárstvom, koncom 19. storočia pracovali mnohí na železnici. Po roku 1945 nastal všestranný rozvoj obce.

4.1.1 Prírodný potenciál

4.1.1.1 Pôdne pomery

Charakter krajiny a zdroje, ktoré sa v nej nachádzajú, predurčujú územie obce Zbehy k poľnohospodárskemu využitiu. V katastri obce sa nachádzajú černoziemné a nivné pôdy. Katastrálne územie obce sa rozprestiera na celkovej ploche 1 955,8 ha. V rámci pôdneho fondu má najvyššie zastúpenie poľnohospodárska pôda, a to 82,47%. Nepoľnohospodárska pôda predstavuje 17,53% z celkovej výmery katastra.

Vo výmere poľnohospodárskeho pôdneho fondu má najsilnejšie zastúpenie orná pôda, ktorá tvorí 95,03%. Trvalé kultúry (vinice a záhrady) tvoria 3,07 % z výmery poľnohospodárskej pôdy. Trvalé trávnaté porasty sa rozprestierajú na ploche 30,6 ha, čo predstavuje 1,9%.

V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu má najväčšie zastúpenie zastavaná plocha, a to 142,4 ha. V obci je aj vysoké zastúpenie lesných pozemkov a rozdiel medzi zastavanou plochou a lesnými pozemkami je veľmi malý. Rozdiel predstavuje 2 ha. V katastri obce majú zastúpenie aj vodné plochy, ktoré zaberajú 7,96% z celkovej výmery nepoľnohospodárskej pôdy. Ostatná pôda predstavuje 29,10 ha, čo je 8,49%.

Tab. č. 2

[Členenie pôdneho fondu v katastrálnom území obce Zbehy v ha]

KATASTER OBCE	POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA				NEPOĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA				
	Orná pôda	Trvalé kultúry	TTP	Spolu	Lesná pôda	Vodná plocha	Zastavaná pôda	Ostatná pôda	Spolu
1 955,8	1 532,8	49,5	30,6	1 612,9	142,4	27,3	144,1	29,1	342,9

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Na území obce sa nachádzajú lesy pozostávajúce zo zvyškov dúbav a agátov. Zdravotný stav lesných porastov je dobrý, najčastejším škodlivým činiteľom je vietor, sucho a huby. Distribúcia drevnej hmoty je vecou vlastníka, resp. obhospodarovateľa lesa. Celková výmera lesných pozemkov je 142,39 ha. V katastri obce sa nachádza 141,98 ha lesných porastov. 79,24% lesných porastov je vo vlastníctve fyzických osôb a zvyšných

20,76% je vlastníkom cirkev. 90,81 ha týchto porastov obhospodarujú Lesy SR a zvyšných 51,17 ha vlastníci týchto lesných porastov.

4.1.1.2 Hydrologické pomery

Povrchové vody

Cez územie obce Zbehy pretekajú vodohospodársky významné rieky, a to rieka Nitra, Radošinka a Perkovský potok. V katastri obce sa nachádzajú aj drobný vodný tok Andač a vodný tok Slivačský potok. Rieka Nitra a potok Radošinka sú regulované a majú vybudované obojstranné hrádze. Perkovský potok je obojstranne ohradzovaný. Na území obce sú vybudované hydromelioračné zariadenia: závlaha pozemkov Lužianky – Zbehy (505 ha) a v juhozápadnej časti územia odvodňovacie rigoly – 5 otvorených odvodňovacích kanálov v dĺžke 5,64 km. V obci je potrebné pravidelne udržiavať otvorené záchytné rigoly a odvodniť pozemky v povodí rieky Radošinky. Vodné toky, ktoré sú v katastri obce spravuje Slovenský vodohospodársky podnik, Správa povodia dolnej Nitry a OZ Piešťany.

Podzemné vody

Systém podzemných vôd v obci je ovplyvnený vodnými tokmi, ktoré pretekajú katastrálnym územím a s ktorými sú podzemné vody v hydraulikej spojitosti. Úroveň hladiny podzemnej vody ovplyvňujú klimatické pomery a hydrologické stavy tokov. Z hľadiska hydrogeologickej rajonizácie Slovenska je územie obce zaradené do rajónu N071, ktorý je charakterizovaný nízkymi zásobami podzemných vôd. V katastrálnom území obce sa nenachádzajú termálne ani minerálne zdroje podzemných vôd. Územie obce nespadá pod žiadne vodohospodársky chránené územia ani pásma hygienickej ochrany podzemných a povrchových vôd.

4.1.1.3 Klimatické pomery

Klíma obce Zbehy patrí do oblasti nížinnej klímy s miernou inverziou teplôt. Letá bývajú v obci dlhé a suché. Priemerná teplota v júli sa pohybuje od 19°C do 20°C. Zimy sú v obci mierne teplé a veľmi suché. Teploty v januári dosahujú hodnoty od -1,5°C do -3°C. Priemerné zrážky činia okolo 500 – 600 mm na 1m² za rok.

4.1.1.4 Fauna

Najväčšiu časť katastrálneho územia obce tvoria polia. Polia sú pomerne chudobné na druhy živočíchov v porovnaní s lesnými a lúčnymi pozemkami. Z bezstavovcov má vysoké zastúpenie dážďovka zemná, slizniak poľný, mnohonožka škvrnitá, svrček poľný, bystruška medená, zamatovec snovací, voška maková, včela medonosná, čmeľ zemný. Nachádza sa tu veľa druhov motýľov a chrobákov. Vtáctvo na poliach reprezentuje bažant obyčajný, prepelica poľná a jarabica poľná. Nachádzajú sa tu aj mnohé iné druhy živočíchov ako hraboš poľný, chrček poľný a zajac poľný.

Pre okolie vodných tokov je typická vlhkomilná fauna. Z cicavcov sa tu nachádzajú dulovnice a piskory. Početné zastúpenie tu má vodný hmyz, a to najmä potápniky a vážky. Z obojživelníkov sa najčastejšie vyskytujú skokany. Vtáctvo reprezentujú kačice, potápky a sluky.

4.1.1.5 Flóra

Katastrálne územie obce pokrývajú zvyšky dúbav a agátov, ktorých stav je dobrý. Na regulovaných brehoch riek môžeme vidieť ovsík obyčajný, záružlie močiarne, niektoré ostrice, pichliač sivý, jesienku obyčajnú, kostihoj lekársky a lipnicu lúčnu.

Obrábanú poľnohospodársku pôdu osídľujú hluchavka objímavá, horčica roľná, reďkev ohnicová, moháre, láskavce, nevädza poľná, pohánkovec ovíjavý, pichliač roľný.

Okraje ciest, vidiecke priestranstvá, skládky osídľujú mrlíky, rumančeky, čakanka obyčajná, jačmeň myší, skorocel väčší.

4.1.2 Obyvateľstvo

Demografický vývoj

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Celkový počet obyvateľov je najzákladnejší demografický ukazovateľ, charakterizujúci stav populácie. Poskytuje základný obraz o sile sledovanej populácie, o ľudnatosti územia, na ktorom obyvateľstvo žije a o jeho osídlení.

Nakoľko rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy, početnosť obyvateľstva v priestore je dôležitým faktorom rozvoja, vytvára silnejšie trhové pole pre firmy ako aj ponuku práce.

Ku koncu roka 2010 žilo v obci Zbehy 2 234 obyvateľov. Od roku 2003 narástol počet obyvateľov z pôvodných 2 159 na počet 2 235, ktorý bol dosiahnutý v roku 2009. V rozpätí týchto rokov môžeme sledovať postupný nárast počtu obyvateľov. Až v roku 2010 počet obyvateľov poklesol o jedného obyvateľa. Na 1 km² pripadá 114 obyvateľov.

Tab. č. 3

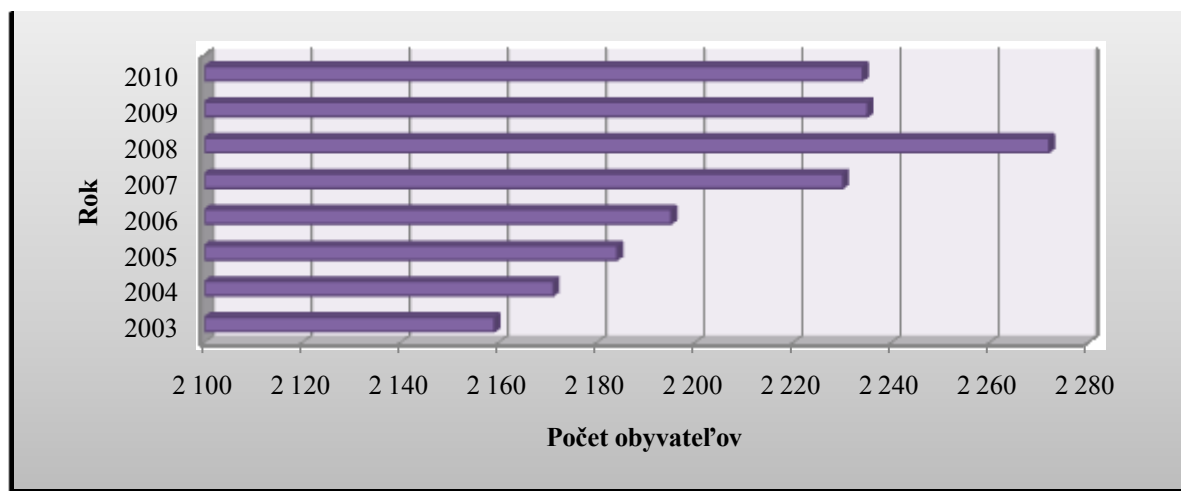
[Vývoj počtu obyvateľov v obci Zbehy v rokoch 2003 – 2010]

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obyvateľov	2 159	2 171	2 184	2 195	2 230	2 272	2 235	2 234

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Graf č. 1

[Počet obyvateľov obce Zbehy v rokoch 2003 - 2010]

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Prírodný prírastok

Z hľadiska pôrodnosti a úmrtnosti dosahujú hodnoty prírodného prírastku za sledovaných osem rokov kladné i záporné hodnoty. Hodnoty prírodného prírastku dosiahli kladné hodnoty iba dvakrát, a to v roku 2003 a 2007. Najviac detí sa za sledované obdobie narodilo v roku 2003. Najvyššia mortalita bolo v roku 2010, kedy dosiahla

hodnotu 30 obyvateľov. Najvyšší rozdiel v počte narodených detí a zosnulých obyvateľov - v neprospech hodnoty natality - bol v roku 2010. Celkovo možno konštatovať, že hodnoty prirodzeného prírastku v obci majú kolísavú tendenciu.

Tab. č. 4

[Prirodzený prírastok obyvateľov v obci Zbehy v rokoch 2003 – 2010]

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Natalita	32	23	21	23	24	26	23	16
Mortalita	23	26	32	32	20	27	26	30
Prirodzený prírastok	9	-3	-11	-9	4	-1	-3	-14

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Migračné saldo a celkový prírastok

Demografickú situáciu do značnej miery ovplyvňuje aj pohyb obyvateľov – migrácia. Na vývoj migrácie pôsobia predovšetkým možnosti získania bývania a zamestnania. Migračné saldo malo v sledovanom období kladné hodnoty až na rok 2009, kedy ukazovateľ dosiahol zápornú hodnotu. Najviac ľudí sa do obce prisťahovalo v roku 2004. Tento pozitívny trend v migrácii možno pripísať hlavne výhodnej geografickej polohe obce, blízkosti mesta Nitra, dobrej dostupnosti k Bratislave, ako aj narastajúcemu počtu podnikateľských subjektov v obci a okolí a s tým súvisiacimi novými pracovnými príležitosťami. Najvyšší odliv obyvateľov z obce bol v sledovanom období v roku 2004.

Hodnoty celkového prírastku v obci Zbehy dosahujú v sledovanom období pozitívne hodnoty s rastúcim trendom, a to najmä vďaka pozitívnej migrácii. Výnimkou je rok 2009, keď celkový prírastok dosiahol zápornú hodnotu. Príčinou bol nepriaznivý vývoj prirodzeného prírastku a migrácie súčasne.

Tab. č. 5

[Migračné saldo v obci Zbehy v rokoch 2003 - 2010]

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Prisťahovaní	54	67	50	55	52	65	42	40
Vysťahovaní	42	52	24	37	21	41	49	20
Migračné saldo	12	15	26	18	31	24	-7	20

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Tab. č. 6

[Celkový prírastok obyvateľov v obci Zbehy v rokoch 2003 – 2010]

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PP	9	-3	-11	-9	4	-1	-3	-14
MS	12	15	26	18	31	24	-7	20
CP	21	12	15	9	35	23	-10	6

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

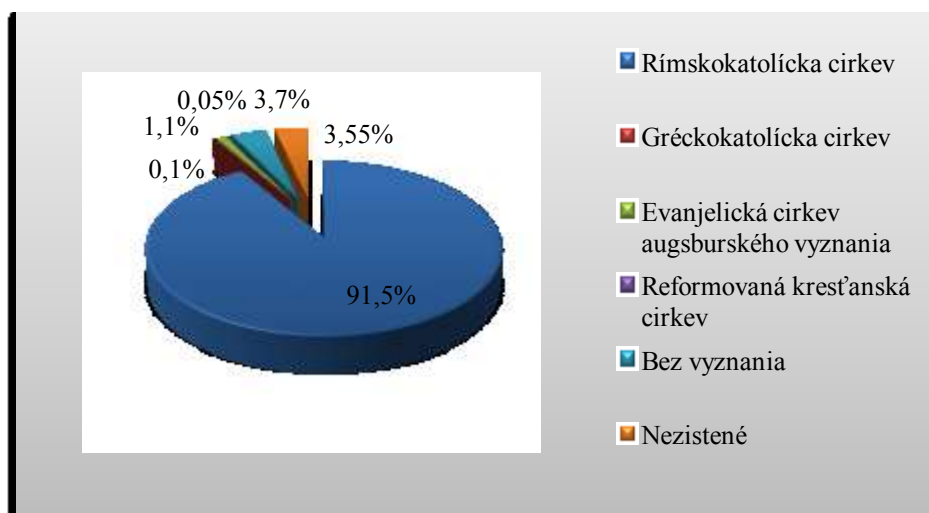
Náboženská štruktúra

Náboženským vyznaním (vierovyznaním) sa rozumie účasť obyvateľstva na náboženskom živote niektorej cirkvi, alebo vzťah k nej.

V obci žijú obyvatelia, ktorí sa v prevažnej miere hlásia k rímskokatolíckemu vierovyznaniu, takže obec možno z hľadiska náboženskej príslušnosti miestnych obyvateľov považovať za typické homogénne sídlo. Až 3,7% obyvateľov v obci je bez vyznania a zvyšné tri cirkvi majú len slabé zastúpenie.

Graf č. 2

[Religiózna štruktúra obyvateľstva obce Zbehy]

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Národnostné zloženie

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú občan prevažne používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine.

Z hľadiska národnostného zloženia je obec tiež typickým homogénnym sídlom. Z celkového počtu obyvateľov je 95,3% slovenskej národnosti. Rómska komunita je zastúpená 60 obyvateľmi, čo predstavuje 2,7%. V obci sa žijú zástupcovia českej, maďarskej, rusínskej a poľskej menšiny avšak ich podiel je nepatrný.

Tab. č. 7

[Národnostné zloženie obyvateľov obce Zbehy]

Národnosť	Relatívne hodnoty (%)
Slovenská	95,3
Rómska	2,7
Česká	0,5
Maďarská	0,2
Rusínska	0,05
Poľská	0,05
Ostatné, nezistené	1,2

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Vekové zloženie

Z hľadiska vývoja vekovej štruktúry môžeme pozorovať pozitívny, ale aj negatívny jav. Ako negatívny jav sa ukazuje nárast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku. V sledovanom období má stúpajúcu tendenciu. Na druhej strane v sledovanom období rastie počet obyvateľov v predproduktívnom veku, čo sa považuje za pozitívny jav. Produktívny vek zaznamenal v roku 2008 mierny pokles.

Tab. č. 8

[Vekové zloženie obyvateľstva obce Zbehy v rokoch 2006 – 2008]

	2006		2007		2008	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Predproduktívny vek 0 – 14 rokov	342	15,58	359	16,10	370	16,28
Produktívny vek Ž: 15 - 54 rokov M: 15 – 59 rokov	1 368	62,32	1 368	61,35	1359	59,82
Poproduktívny vek Ž: 55 rokov a viac M: 60 rokov a viac	485	22,10	503	22,55	543	23,90
Celkovo	2 195		2 230		2 272	

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra

Podľa ukončeného vzdelania v roku 2007 dominovali v obci občania, ktorí mali ukončené úplne stredné učňovské, úplne stredné s maturitou, úplne stredné všeobecné a vyššie vzdelanie. Táto skupina predstavovala 30,76% a v porovnaní s rokom 2001 sa počet obyvateľov s týmto vzdelaním zvýšil o 2,96%. Druhú najpočetnejšiu skupinu, tvorili obyvatelia, ktorí mali ukončené učňovské a stredné odborné vzdelanie bez maturity. Veľmi silné zastúpenie mali v roku 2007 občania, ktorí mali ukončené len základné vzdelanie. V obci sa nachádza až 23,81% obyvateľov so základným vzdelaním. Štruktúru dopĺňajú občania s vysokoškolským vzdelaním s 15,96% zastúpením. Občania bez vzdelania tvorili 2% z celkového počtu obyvateľov.

Tab. č. 9

[Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Zbehy]

Dosiahnuté vzdelanie v obci Zbehy	Rok 2001 v %	Rok 2007 v %
Základné	28,44	23,81
Učňovské a stredné odborné bez maturity	36,00	30,31
Úplne stredné učňovské a úplne stredné s maturitou, úplne stredné všeobecné a vyššie	27,80	30,76
Vysokoškolské vrátane bakalárskeho	16,40	15,96
Ostatní bez vzdelania	1,63	1,25
Ostatní bez školského vzdelania	0,64	0,8

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

4.1.3 Ekonomické činnosti

Ekonomickú základňu v obci reprezentuje 90 podnikateľských subjektov. Štruktúra podnikateľskej sféry je tvorená právnickými osobami a fyzickými osobami. Z celkového počtu podnikateľských subjektov väčším podielom disponujú právnické osoby.

Na území obce majú svoje sídlo malé a stredné firmy typu právnických osôb a tvoria 53,33% z celkového počtu subjektov v obci. V Zbehoch má svoje sídlo 37 podnikov s podielom 77,08%. Nachádza sa tu aj niekoľko občianskych združení, ktoré tvoria 22,91% z celkového počtu právnických osôb. V obci sa nenachádza žiadna nadácia.

Fyzické osoby majú v obci menší percentuálny podiel (46,67%). V rámci fyzických osôb majú najväčšie zastúpenie živnostníci. Pôsobí tu 29 živnostníkov a tvoria 69,05%

z celkového počtu fyzických osôb. Zastúpenie v Zbechoch majú aj samostatne hospodáriaci roľníci, ktorých je v obci 10. Tiež tu pôsobia 3 lekári, ktorí vykonávajú svoju prácu ako slobodné povolanie.

Tab. č. 10

[Podnikateľské subjekty registrované v obci Zbehy]

Ukazovateľ	Počet	Relatívne hodnoty (%)
Právnické osoby	48	53,33
Z toho:		
Podniky	37	77,08
Nadácie	0	0
Občianske združenia	11	22,91
Fyzické osoby	42	46,67
Z toho:		
Živnostníci	29	69,05
SHR	10	23,81
Ostatné fyzické osoby	3	7,14
Spolu	90	

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Primárny sektor

Primárny sektor je v obci zastúpený subjektmi, ktoré sa zaoberajú poľnohospodárskou činnosťou. Najväčším obhospodarovateľom sú firmy Radar s.r.o., Poľnofarma Zbehy, ktorá je zameraná na pestovanie obilnín, strukovín a olejnatých semien s výnimkou ryže. Poľnohospodárskou prvovýrobou sa v obci zaoberá firma AGRO-PSO, s.r.o.. Na území obce sa ťaží rašelina, ktorou sa zaoberá firma TAMIRE s.r.o..

Tab. č. 11

[Podnikateľské subjekty v primárnom sektore v obci Zbehy]

Odvetvie	Počet
Poľnohospodárska prvovýroba	1
Pestovanie obilnín, strukovín	1
Ťažba rašeliny	1
Spolu	3

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

Sekundárny sektor

Sekundárny sektor v obci zastupuje 11 podnikateľských subjektov. V sekundárnom sektore pôsobia najmä podniky výrobného a spracovateľského charakteru. Jedná sa o spracovanie dreva, kachliarstvo a čalúnnictvo. Ďalej sa v obci vyrába textil, nábytok, tovary z plastu, dreva a betónu. Zastúpená tu je aj potravinárska výroba, a to konkrétne výroba chleba, čerstvého pečiva a koláčov.

Tab. č. 12

[Podnikateľské subjekty v sekundárnom sektore v obci Zbehy]

Odvetvie	Počet
Kachliarstvo	1
Stolárstvo	2
Čalúnnictvo	1
Výroba textilu	1
Výroba tovaru z plastu	1
Výroba zmrzliny	1
Výroba nábytku	1
Výroba chleba, čerstvého pečiva a koláčov	1
Výroba výrobkov z dreva	1
Výroba výrobkov z betónu	1
Spolu	11

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

Terciárny sektor

V terciárnom sektore pôsobí 52 podnikateľských subjektov. Najsilnejšie zastúpenie má skupina podnikateľov, ktorí poskytujú služby. Najviac subjektov sa zaoberá stavebnými prácami. Početné zastúpenie má aj kovoobrábanie a nákladná cestná doprava. V obci sa poskytujú tiež služby v oblasti poradenstva, reklamy a propagácie, účtovníctva a mnohé ďalšie. Silné zastúpenie má v terciárnom sektore oblasť veľkoobchodu v špecializovaných a nešpecializovaných predajniach. Tiež sa tu nachádzajú prevádzky špecializované a nešpecializovaného maloobchodu.

Tab. č. 13**[Podnikateľské subjekty v terciárnom sektore v obci Zbehy]**

Odvetvie	Počet
Stavebné práce	8
Veľkoobchod v nešpecializovaných predajniach	4
Veľkoobchod v špecializovaných predajniach	3
Maloobchod	4
Kovoobrábanie	3
Nákladná cestná doprava	3
Osobná cestná doprava	1
Oprava strojov	1
Sprostredkovanie obchodu	2
Reklamná a propagačná činnosť	2
Prevádzkovanie športovo-relaxačného areálu	1
Poradenstvo	1
Čistiace a upratovacie práce	1
Kadernícke činnosti	2
Masérenské činnosti	1
Účtovníctvo	2
Krajčírstvo	2
Predaj PHM	2
Predaj nábytku	1
Predaj obilnín, strukovín, krmovín	1
Predaj automobilov	1
Predaj použitého tovaru	1
Servis PC	1
Montáž elektrických zariadení	1
Pohostinské služby	1
Recyklácia triedených materiálov	1
Činnosti súvisiace s krajinou úpravou	1
Spolu	52

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

4.1.4 Technická infraštruktúra

4.1.4.1 Širšie dopravné vzťahy

Dopravné vzťahy v obci sú ovplyvnené dopravnými väzbami na okolitú sídelnú štruktúru, najmä na okresné mesto Nitra. Obec je vzdialená od Nitry 7km. Základným druhom dopravy v Zbehoch je cestná doprava a železničná doprava.

4.1.4.2 Cestná sieť

Cesty III. triedy

Územím obce prechádza niekoľko ciest tretej triedy. Obcou prechádza cesta III/51312, ktorá zabezpečuje prepojenie obce na cestu I/64, II/513 a tiež spojenie obce s miestnou časťou Andač. Ďalej je tu cesta III/51315, ktorá spája obec s obcou Lužianky a je vyústená na cestu II/513. Cesta III/51316 predstavuje prepojenie obce s obcou Veľké Ripňany a je vyústená na cestu II/514. Spomenuté cesty III. triedy sú v dobrom technickom stave. S súčasnosti sa uvažuje s prebudovaním ciest III/51312 a III/51316 z dôvodu ich nevyhovujúceho šírkového usporiadania. Tiež sa uvažuje s prebudovaním križovatky ciest III/51312 a III/51315 z dôvodu ich neprehľadnosti.

Miestne komunikácie

Obec Zbehy je prostredníctvom ciest rozdelená na dve časti a to na severnú časť a južnú časť. V severnej časti tvorí dopravnú kostru cesta III/51312 a v južnej časti je to cesta III/51315. Na tieto cesty je pripojená sieť miestnych komunikácií. Celková dĺžka týchto komunikácií je 12,5 km. Komunikácie v obci sú vybudované v šírke od 3 m do 5 m. Všetky komunikácie v obci majú charakter obslužných komunikácií s priamou obsluhou objektov priľahlej zástavby. Premávka na týchto komunikáciách je obojsmerná aj napriek tomu, že z hľadiska šírkového usporiadania to nie je vhodné. Podľa návrhu riešenia územného plánu obce sa navrhuje prestavba miestnych komunikácií. Uvažuje sa nad zmenou organizácie zjednosmernením niektorých ulíc.

Účelové a pešie komunikácie

Účelové komunikácie sú vybudované ako pokračovanie miestnych komunikácií. Tieto komunikácie sa nachádzajú mimo zastavaného územia a umožňujú dostupnosť jednotlivých častí katastra obce.

V obci sa nachádzajú chodníky pre chodcov, ktoré sú vybudované pozdĺž cesty III/51315 a III/51312. Chodníky sú vybudované aj pozdĺž nových miestnych komunikácií. V budúcnosti sa zamýšľa s dobudovaním peších komunikácií tam, kde to priestorové usporiadanie dovoľuje.

4.1.4.3 Hromadná doprava

Cestná hromadná doprava

Najväčší podiel na preprave cestujúcich v obci Zbehy má práve cestná hromadná doprava. Nakoľko sa obec nachádza v blízkosti okresného mesta má veľmi dobré zabezpečenie prímestskou autobusovou dopravou. Napojenie na diaľkovú hromadnú dopravu je možné v meste Nitra. Cez obec prechádza sedem prímestských liniek:

- č. 204 424 Piešťany - Radošina - Nitra
- č. 403 404 Nitra - Zbehy - Alešince - Lukačovce
- č. 403 405 Nitra - Nové Sady - Kapince
- č. 403 406 Nitra - Horné Obdokovce
- č. 403 435 Nitra - Radošina - Piešťany
- č. 403 436 Nitra - Nové Sady - Radošiny
- č. 406 405 Topoľčany - Koniarovce - Zbehy – Nitra

V obci je umiestnených osem obojstranných autobusových zastávok. Na troch zastávkach je vybudované výbočisko jednostranne a na všetkých sú čakárenské prístrešky.

Železničná doprava

Infraštruktúra železničnej dopravy v Slovenskej republike je charakterizovaná pomerne vysokou hustotou siete. V rámci západného Slovenska Nitriansky kraj disponuje najväčšou hustotou železničnej siete. Železničná stanica sa nachádza na severnom okraji obce. Obcou prechádzajú železničné trate, ktoré sú úsekmi 3. kategórie. Sú to nasledovné trate:

- č. 122 D Jelšovce - Zbehy
- č. 122 C Nové Zámky - Prievidza
- č. 123 A Kozárovce - Leopoldov
- č. 123 C Zbehy - Radošina

4.1.5 Energetická infraštruktúra

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Zbehy je pokrytá elektrickou energiou na 100%. Zásobovanie elektrickou energiou je zabezpečené prostredníctvom transformovne Cabaj – Juh a RZ Nitra. V súčasnosti sa v obci Zbehy nachádza 9 trafostaníc a to: 1x400, 4x250, 1x160, 3x100.

Tieto trafostanice sú napojené na vzdušné vedenie. Z dôvodu územného rozvoja sa bude musieť pokrytie elektrickou energiou rozšíriť. Jednotlivé investičné zámery v obci si budú vyžadovať rekonštrukciu existujúcich trafostaníc a vybudovanie nových.

Zásobovanie plynom

Katastrálnym územím obce prechádza plynovod pomocou ktorého je celá obec splynofikovaná. Tento plynovod sa budoval od roku 1993 do roku 1998. V obci sa nachádza plynovodná distribučná sieť, ktorá zabezpečuje dodávku plynu 98% obyvateľom. Spočiatku bol plynovod vo vlastníctve obce, ale po vyplatení finančnej čiastky prešiel do vlastníctva Slovenského plynárenského priemyslu.

Zásobovanie teplom

Väčšina obyvateľov obce využíva na vykurovanie zemný plyn. 89% obyvateľov je zásobovaných teplom plynovými kotolňami. Elektrické vykurovanie v obci nie je rozšírené z dôvodu vysokej prevádzkovej náročnosti. Využíva ho len 1% obyvateľov. 10% obyvateľov využíva na vykurovanie neekologické tuhé palivá.

4.1.6 Environmentálna infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Zbehy disponuje vodovodom, ktorý je kompletne vystavaný. Výstavba začala v roku 1991. Celkovo sa vybudovalo 16 km vodovodného potrubia. Pre obec zabezpečuje zásobovanie nezávadnou pitnou vodou Západoslovenská vodárenská spoločnosť. Napojenie obce na verejný vodovod je 96%. Zvyšné percentá tvorí časť populácie, ktorá odmietla napojenie na verejný vodovod a využíva vlastné studne.

Odvádzanie odpadových vôd

Občania a firmy zachytávajú splaškové odpadové vody do žump. Nevýhodou žump je ich nedostatočné tesnenie v dôsledku ktorého prichádza k úniku odpadových vôd a k následnému znečisteniu podzemných vôd. Obec v súčasnosti nemá dobudovanú splaškovú verejnú kanalizáciu. Obec síce v roku 2000 začala s výstavbou kanalizačnej siete a samostatnej čističky odpadových vôd. Výstavba je pozastavená z dôvodu zmeny

konceptie odkanalizovania obce. V zmenenej koncepcii odvedenia a čistenia splaškových vôd Zbehy spadajú do regiónu Nitra. Z obce Zbehy budú splaškové vody odvádzané cez kanalizáciu obce Lužianky do verejnej kanalizácie mesta Nitra.

4.1.7 Informačná a komunikačná infraštruktúra

Telekomunikácie a internet

Informačné a komunikačné technológie sú kľúčom k úspechu v novej globálnej ekonomike. Z hľadiska vybavenosti pevnými telefónnymi linkami v západnej časti Slovenska dosahuje najnižšie hodnoty Nitriansky kraj. Dostupnosť telefónneho signálu je v obci zabezpečená prostredníctvom digitálnej telefónnej ústredne, ktorá sa nachádza v obci. Čo sa týka vybavenosti mobilnými telefónmi obec Zbehy zodpovedá krajským hodnotám. Z hľadiska pripojenia na internet je v obci Zbehy pripojených len 30% domácností. V obecnej knižnici majú občania k dispozícii verejne dostupný internet.

Internetová stránka obce

Obec založila vlastnú internetovú stránku v roku 2007. Pomocou tejto stránky sa obec prezentuje vo virtuálnom svete. Cieľom tejto stránky je zabezpečiť informovanosť a interaktívnu komunikáciu medzi vedením obce a občanmi. Stránka poskytuje potrebné informácie o aktivitách, plánoch a projektoch obce, ktoré prispievajú k rozvoju obce a k skvalitneniu života občanov. Stránka tiež poskytuje informácie návštevníkom, resp. záujemcom, ktorí hľadajú informácie o bývaní v obci.

Obecný rozhlas

V obci Zbehy sa nachádza obecný rozhlas. V súčasnosti je v rekonštruovanom stave a má dve ústredne. Jedna ústredňa sa nachádza v Zbehoch a druhá v miestnej časti Andač. Pokrytie rozhlasovým vysielaním v obci je 100%.

4.1.8 Sociálna infraštruktúra

4.1.8.1 Domový a bytový fond

Zóna bývanie v obci Zbehy je tvorená z prevažnej časti individuálnou výstavbou. Väčšina obyvateľov obce žije v rodinných domoch. Jedná sa o typický vidiecky ráz osídlenia.

Z celkového počtu rodinných domov je 96,83% trvalo obývaných. Zvyšných 3,17% tvoria neobývané rodinné domy. V obci sa nachádzajú 4 byty a všetky sú trvalo obývané.

V súčasnosti prebieha v obci výstavba dvoch bytových domov, ktoré sa budú nachádzať v centre obce. Výstavba začala v roku 2010 a rýchlo napreduje. V každom bytovom dome vznikne 7 bytových jednotiek.

Tab. č. 14

[Domový a bytový fond v obci Zbehy]

	Rodinné domy spolu		Bytové domy spolu	
Domový a bytový fond	Trvalo obývané RD	Neobývané RD	Trvalo obývané byty	Neobývané byty
Počet	794	26	4	0

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

4.1.8.2 Materská škola

Prvá materská škola v obci (pod názvom ÚVODA) bola založená v roku 1958 v objekte terajšieho obecného úradu. Keď kapacitne prestal vyhovovať objekt prematerskú školu, obec svojpomocne postavila novú – terajšiu budovu škôlky (s vlastnou kuchyňou a jedálňou, na dvore detských ihriskom), ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1985.

Materská škola v obci Zbehy je trojtriedna. Poskytuje celodennú a poldennú starostlivosť deťom spravidla vo veku od troch do šesť rokov a deťom s odloženou školskou dochádzkou. Materská škola je umiestnená v jednopodlažnej účelovej budove s dvomi samostatnými vchodmi (vchod pre rodičov a deti a služobný vchod). Interiér školy tvorí vstupná hala, šatňa, umyvárka s detskými WC, tri triedy, dve spálne, priestory pre personál a riaditeľňa. Škôlka má vlastnú kuchyňu s jedálňou, kotolňu na plynové vykurovanie, pivnicu a sklad. K areálu materskej školy patrí veľký dvor, na ktorom sú umiestnené detské preliezky, kĺzačky, húpačky, dve pieskoviská a kolotoč.

V súčasnosti pracuje v materskej škole 10 zamestnancov, z toho je 6 pedagogických zamestnancov a 4 nepedagogickí zamestnanci. Vývoj počtu žiakov materskej školy v sledovaných školských rokoch je kolísavý. Najviac žiakov navštevovalo materskú školu v školskom roku 2007/2008. V tomto školskom roku bolo v škôlke 72 žiakov. Počas sledovaného obdobia najmenej žiakov navštevovalo škôlku v školskom roku 2000/2001.

Tab. č. 15

[Počet žiakov materskej školy v obci Zbehy]

Školský rok / Počet detí										
2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
50	55	68	55	61	63	65	72	62	67	64

Zdroj: MŠ Zbehy, vlastné spracovanie

4.1.8.3 Základná škola

Základná škola v Zbehoch má bohatú históriu nakoľko bola založená pred tromi storočiami. Terajšia budova školy má kapacitu 220 žiakov a bola postavená v roku 1963. Súčasťou základnej školy je telocvična, ihrisko a jedáleň.

Počas svojej existencie si budova vyžiadala modernizácie ako aj rôzne opravy. Prebehla rekonštrukcia sociálnych zariadení, generálna oprava telocvične, postupná výmena školského nábytku. Tiež bola uskutočnená plynofikácia a pripojenie na verejný vodovod. V školskom roku 2008/2009 prebehla na základnej škole komplexná prestavba. Rekonštrukcia základnej školy bola zrealizovaná prostredníctvom čerpania nenávratného finančného príspevku z eurofondov vo výške 10 mil. SK v rámci OP Základná infraštruktúra. Táto rekonštrukcia bola tiež financovaná z fondov Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu. Nemaľou sumou prispel aj Obecný úrad v Zbehoch. Boli zrealizované mnohé stavebné práce, ako výmena plastových okien, zateplenie budovy, fasáda školy, rekonštrukcia strechy, sociálnych zariadení, renovácia parkiet, revízia kúrenia, vymaľovanie vnútorných priestorov, vybavenie tried novým nábytkom; výmena plastových okien v budove školskej jedálne a školského klubu detí, fasáda, vymaľovanie vnútorných priestorov.

Kapacita školy je v súčasnosti využitá na 80%. Táto situácia je spôsobená tým, že nie všetky školopovinné deti navštevujú miestnu základnú školu. Nitra, ako okresné mesto poskytuje široký výber základných škôl s rôznymi špecializáciami. Celkový počet zamestnancov je 27, z toho je 22 pedagogických zamestnancov a 5 nepedagogických zamestnancov. V školskej jedálni pracujú 4 zamestnankyne. Výučba na základnej škole prebieha v 11 triedach. Vývoj počtu žiakov v sledovaných školských rokoch je kolísavý. Od školského roku 2007/2008 môžeme sledovať postupný nárast počtu žiakov. V súčasnosti navštevuje základnú školu 188 žiakov.

Tab. č. 16
[Počet žiakov základnej školy v obci Zbehy]

Školský rok / Počet žiakov										
2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
207	199	186	179	170	166	165	171	174	182	188

Zdroj: ZŠ Zbehy, vlastné spracovanie

4.1.8.4 Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť

V obci Zbehy je vybudované zariadenie ambulantnej starostlivosti. V tomto objekte sú umiestnené tri lekárske pracoviská: neštátna ambulancia praktického lekára pre dospelých, neštátna zubná ambulancia a neštátna gynekologická ambulancia. V obci chýba detský lekár, nakoľko to kapacitné možnosti objektu nedovoľujú. Preto sa uvažuje s prístavbou.

S pomedzi iných zdravotníckych zariadení je v obci zastúpená aj lekárneň. Lekárneň Ave Mária sa nachádza neďaleko miestneho zdravotného strediska. Sortiment lekárne tvoria lieky vydané na lekársky predpis, voľnopredajné lieky, zdravotné pomôcky, mliečna výživa, čaje, doplnková výživa na posilnenie zdravia, prípravky dentálnej hygieny a niektoré veterinárne prípravky.

V obci absentuje zariadenie sociálnej starostlivosti a taktiež opatrovateľská služba. Tento problém chce obec riešiť na úrovni Mikroregiónu Radošinka, ktorého sú členmi. Cieľom tohto združenia je dobudovanie sociálnej infraštruktúry, hlavne postaviť domov sociálnych služieb. Obec Zbehy zamestnáva dve sociálne pracovníčky, ktoré sa starajú o dôchodcov.

4.1.8.5 Spoločenské, kultúrne a športové zariadenia

Kultúrne zariadenia

V súčasnosti obec Zbehy nedisponuje zariadením, ktoré by poskytovalo vhodné priestory pre kultúrne činnosti. Objekty sú nevyhovujúce z hľadiska kapacity a ich technického stavu. V obci sa nachádzajú tri kultúrne domy. Dva sú umiestnené priamo v Zbehoch a jeden v miestnej časti Andač. Budovy sú staré a vyžadujú kompletnú rekonštrukciu. Obec plánuje rekonštrukciu kultúrneho domu, ktorý sa nachádza v Zbehoch na futbalovom ihrisku. V obci majú občania k dispozícii tri knižnice, dve sú obecné a jedna je školská.

Športové zariadenia

V obci Zbehy sa nachádza niekoľko športových zariadení. Od roku 1973 majú občania obce možnosť využívať kultúrno-športovú halu. Tento športový areál je vybudovaný v juhovýchodnej časti obce a jeho súčasťou je futbalové ihrisko, hádzanárske ihrisko s malou tribúnou, reštaurácia a ubytovňa. Športový areál si vyžaduje rekonštrukciu a modernizáciu. Občania tiež môžu využívať motokrosovú dráhu a skatebordovú rampu, u ktorej sa plánuje jej rozšírenie. Veľmi obľúbená bola v obci športová strelnica, ktorá je v súčasnosti uzavretá kvôli hluku.

Spoločenské a záujmové organizácie

Obec vytvára podmienky pre pôsobenie mnohých záujmových organizácií a spolkov na vysokej úrovni. Tieto organizácie v priebehu roka usporadúvajú rozličné kultúrno-spoločenské podujatia. V obci fungujú nasledovné organizácie:

- *Jednota dôchodcov* – táto organizácia združuje najviac členov. Združenie má veľkú zásluhu na oživovaní kultúrneho a spoločenského života v obci. Členovia združenia organizujú ľudové slávnosti, výstavy a súťaže,
- *Športový klub stolného tenisu Zbehy* – športový klub bol založený v máji v roku 2010 z dôvodu potreby rozšírenia športu v Nitre a okolí, dôležitosť pohybovej aktivity hráčov klubu ako aj ľudí vo všeobecnosti. Taktiež je dôležité rozvíjať šport u detí a mládeže,
- *Slovenský zväz technických športov* – táto organizácia bola založená v roku 1965. Tento zväz má za sebou značné úspechy v organizovaní miestnych streleckých

súťaží a taktiež z okresných a krajských súťaží v streľbe zo vzduchových zbraní malokalibrových zbraní,

- *ZO Slovenského červeného kríza* – táto organizácia vyvíja humanitnú činnosť v obci a pripravuje pravidelný odber krvi. Obec má viac ako 80 zlatých a 100 strieborných a bronzových darcov,
- *Poľovnícke združenie,*
- *Zväz záhradkárov,*
- *Zväz zdravotne postihnutých,*
- *Miestny kynologický klub.*

4.2 Základná charakteristika obce Lužianky

Lužianky sú obec ležiaca severozápadne od mesta Nitra. Administratívne územie obce sa rozprestiera na území Nitrianskeho kraja, v okrese Nitra, v priamej väzbe na mesto Nitra. Územie obce sa nachádza pri juhovýchodnom okraji Nitrianskej sprašovej pahorkatiny na nive a terase Nitry. Patrí do Podzoborského regiónu. Do roku 1993 bola obec súčasťou mesta Nitra, no od 1.7.1993 sa stala znova samostatnou obcou. Obec Lužianky je súčasťou pásového osídlenia, ktoré predstavuje nitriansky pás pozdĺž rieky Nitry: Topoľčany – Nitra – Šurany – Nové Zámky – Komárno.

Obec Lužianky bola osídlená už v neolite. Na území obce je archeologicky doložené neolitické sídlisko s moravsko-slovenskou maľovanou keramikou, sídliská a pohrebiská s maľovanou keramikou lužianskej skupiny a lengyelskej kultúry, kostrové pohrebisko unětickej kultúry, sídlisko maďarovskej kultúry, laténske kostrové a žiarové hroby, hroby z doby sťahovania národov a slovanské pohrebiská z doby veľkomoravskej. V roku 1897 sa obce Šarlužky a Kajsa zlúčili a vznikla spoločná obec Sarlókajsza, od roku 1920 ako Šarlušky-Kajsa, a od roku 1948 už ako Lužianky.

4.2.1 Prírodný potenciál

4.2.1.1 Pôdne pomery

V katastri obce sa nachádzajú pôdne typy hnedozeme, regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach. Na veľmi malej výmere sa tu nachádzajú typické černozeme na sprašiach. Pôdy v zastavanom území a v záhradkárskych osadách patria medzi antropogénne pôdy. Katastrálne územie obce má rozlohu takmer 1 243 ha.

Poľnohospodárska pôda sa rozprestiera na ploche 1 002,87 ha, čo predstavuje 80,71 %. V rámci poľnohospodárskej pôdy najväčšiu časť zaberá orná pôda, a to až 95 %. Určité zastúpenie majú v rámci poľnohospodárskej pôdy aj záhrady, vinice a ovocné sady. Trvalé trávnaté porasty zaberajú zanedbateľnú časť územia, konkrétne 0,01 %.

Nepoľnohospodárska pôda zaberá oveľa menšiu časť územia v porovnaní s poľnohospodárskou pôdou. Najvyššie zastúpenie má zastavaná pôda, a to takmer 64 %.

Na území obce sa nachádzajú aj vodné plochy vo výmere 59,05 ha, čo predstavuje 24,63 %. Zvyšných 11,6 % zaberá ostatná pôda. Lesná pôda sa v katastri obce nenachádza.

Tab. č. 17

[Členenie pôdneho fondu v katastrálnom území obce Lužianky v ha]

KATASTER OBCE	POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA				NEPOĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA				
	Orná pôda	Trvalé kultúry	TTP	Spolu	Lesná pôda	Vodná plocha	Zastavaná pôda	Ostatná pôda	Spolu
1 242,63	952,86	49,93	0,08	1 002,87	0	59,05	152,89	27,82	239,76

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Pôvodnú lesnú vegetáciu predstavoval v obci lužný jaseňovo-brestovo-dubový a jelšový les. Svahy porastal dubovo-hrbový les a plošiny dubovo-cerový les. Katastrálne územie obce je v súčasnosti úplne odlesnené. Na území obce sa nenachádzajú žiadne lesné pozemky. Jediné zastúpenie tu ma brehový porast a topoľové výsadby pri rieke Nitre. V katastri obce Lužianky boli definované určité prvky nelesnej drevinovej vegetácie v extraviláne a to:

- brehové porasty,
- topoľové výsadby pri hrádzach toku Nitry,
- stromoradia,
- sprievodná zeleň pri ceste diaľničného typu,
- sprievodná zeleň pri ostatných cestách a železničnej trati.

4.2.1.2 Hydrologické pomery

Povrchové vody

V obci Lužianky je riečna sieť málo rozvinutá, ale pomerne často sa vyskytujú sezónne vodné toky. Hlavným tokom v katastri obce je rieka Nitra. Druhým trvalým vodným tokom je pravostranný prítok rieky Nitry Radošinka. Tieto vodné toky pretekajú východným okrajom obce zo severu na juh. Územie obce je odvodňované drobnými tokmi, ktoré majú charakter melioračných kanálov. V obci sa nachádzajú hydromelioračné stavby, ktoré sú v správe štátneho podniku Hydromeliorácie. Jednou je závlaha pozemkov Lužianky – Zbehy, ktorá bola daná do užívania v roku 1989 s celkovou výmerou 505 ha.

Druhou stavbou je odvodňovací kanál v Lužiankach, ktorý bol vybudovaný v roku 1949 o dĺžke 0,16 km.

Podzemné vody

Podzemná voda, ktorá sa nachádza v katastri obce má smer prúdenia na juh. Sklon hladiny podzemnej vody je na celom území obce veľmi malý, takže v miestach, kde terén stúpa do výšky 50 až 60 m nad úroveň povrchového toku, je hladina podzemnej vody v hĺbkach okolo 30 m pod terénom.

4.2.1.3 Klimatické pomery

Územie obce Lužianky patrí do teplej klimatickej oblasti, pre ktorú je charakteristická teplá nížinná klíma s dlhým a suchým letom a krátkou, mierne teplou a suchou zimou. Priemerná ročná teplota kolíše v rozpätí 9 - 10°C. Priemerné teploty v júli sú 18 až 20°C a v januári -1 až -3°C. Priemerné ročné zrážky sú 500 až 600 mm.

4.2.1.4 Fauna

V obci Lužianky je najsledovanejšou skupinou živočíchov poľovná zver. Katastrálne územie obce patrí do dvoch poľovných revírov, a to poľovný revír Lužianky a poľovný revír Dražovce. Z poľovnej zvery tvoria najpočetnejšiu skupinu bažant, jarabica a zajac. Pre tieto zvieratá sú dôležitým stabilizačným prvkom kriačiny, v ktorých nachádzajú vhodné podmienky aj iné zvieratá ako vtáky, drobné hlodavce a hmyzožravce. V katastri obce sa vyskytuje aj mnoho druhov malých zemných cicavcov.

4.2.1.5 Flóra

Vegetáciu na území obce zastupuje výhradne nelesná vegetácia, pretože sa tu nevyskytuje žiadny lesný porast. Nelesná drevinová vegetácia má dostatočné zastúpenie západne od obce v pahorkatinovej časti katastra. V obci sa nachádza vysoké zastúpenie čerešní a popri rieke sú vysadené brehové porasty, najmä topole.

4.2.2 Obyvateľstvo

Demografický vývoj

Pri vývoji počtu obyvateľov môžeme v období rokov 2003 – 2010 sledovať postupný nárast občanov obce, teda trend vo vývoji má rastúcu tendenciu. Od roku 2003 bol rast počtu obyvateľov rovnomerný a bez výrazných výkyvov. V roku 2010 dosiahol počet obyvateľov číslo 2 729. Najvyšší nárast bol práve v roku 2010, v ktorom sa oproti roku 2009 zvýšil počet o 72 obyvateľov.

Tab. č. 18

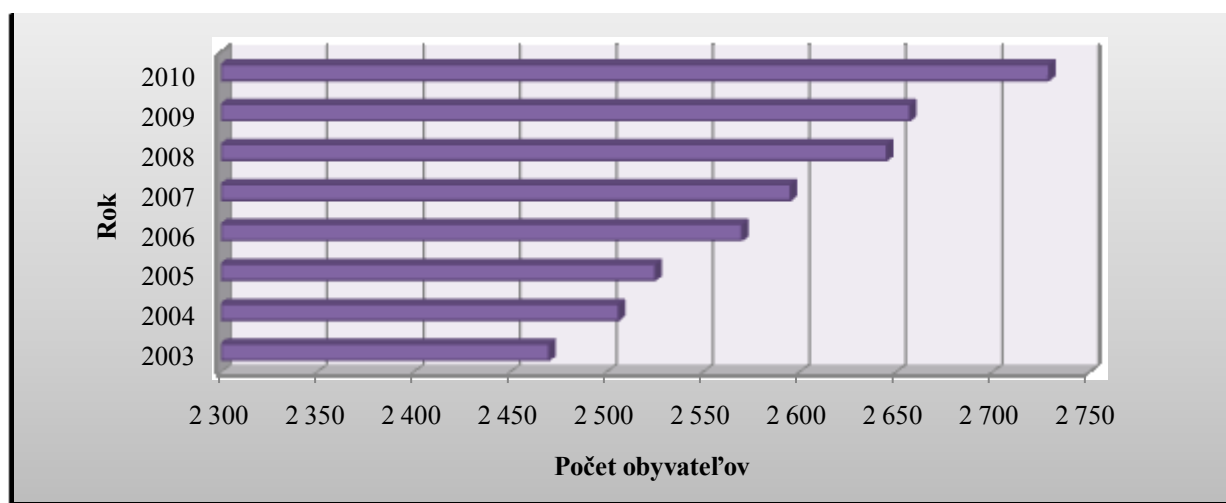
[Vývoj počtu obyvateľov obce Lužianky v rokoch 2003 – 2010]

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obyvateľov	2 470	2 506	2 525	2 570	2 595	2 645	2 657	2 729

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Graf č. 3

[Počet obyvateľov obce Lužianky v rokoch 2003 - 2010]

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Prírodný prírastok

Od roku 2004 do roku 2007 môžeme sledovať kladné hodnoty prírodného prírastku. Najvyššia kladná hodnota prírodného prírastku bola v roku 2005. Zaujímavá situácia bola v roku 2003, keď natalita a mortalita dosiahli hodnotu 26 a tak sa prírodný prírastok rovnal 0. Najviac detí sa v obci narodilo v roku 2007 a 2010 a to 35. Najvyššia úmrtnosť bola v roku 2010 a dosiahla hodnotu 38.

Tab. č. 19**[Prírodný prírastok obyvateľov obce Lužianky v rokoch 2003 – 2010]**

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Natalita	26	33	27	26	35	18	27	35
Mortalita	26	30	18	22	34	22	26	38
Prírodný prírastok	0	3	9	4	1	-4	1	-3

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Migračné saldo

Obec Lužianky sa stala atraktívnym miestom pre bývanie, nakoľko je situovaná v blízkosti krajského mesta Nitra. O tejto skutočnosti svedčí aj počet prisťahovaných obyvateľov. Migračné saldo v obci za posledných osem rokov dosahovalo iba kladné hodnoty. V roku 2007, 2009 a 2010 počet prisťahovaných presiahol hodnotu 100. Najviac obyvateľov sa do obce prisťahovalo v roku 2007. Najväčší rozdiel medzi prisťahovanými a vysťahovanými bol v roku 2010, kedy dosiahol hodnotu 73. V tomto roku sa z obce vysťahovalo iba 35 obyvateľov.

Tab. č. 20**[Migračné saldo obyvateľov v obci Lužianky v rokoch 2003 – 2010]**

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Prist'ahovaní	92	65	97	86	110	49	106	108
Vysťahovaní	56	49	61	60	55	37	65	35
Migračné saldo	36	16	36	26	55	12	41	73

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Celkový prírastok

Celkový prírastok obyvateľov dosahoval v obci za sledované obdobie len kladné hodnoty. Avšak rozdiely medzi jednotlivými rokmi sú výrazné. Najväčší rozdiel medzi prírodným prírastkom a migračným saldom bol v roku 2010, kedy celkový prírastok dosiahol hodnotu 70. Najnižší celkový prírastok bol v obci v roku 2008.

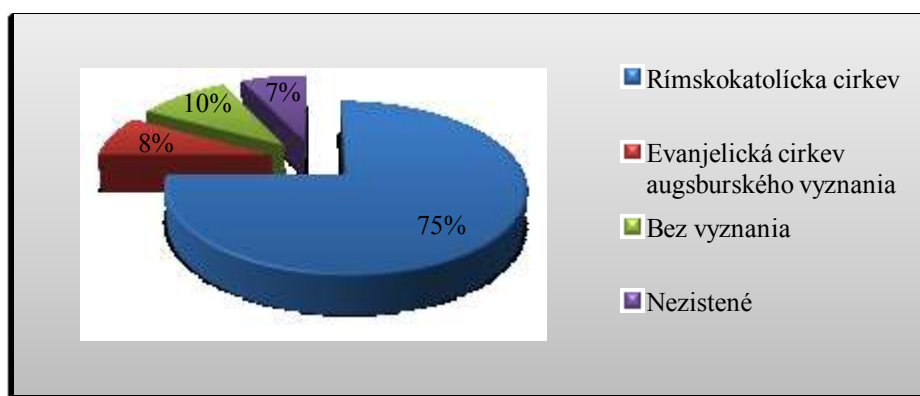
Tab. č. 21***[Celkový prírastok obyvateľov v obci Lužianky v rokoch 2003 – 2010]***

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PP	0	3	9	4	1	-4	1	-3
MS	36	16	36	26	55	12	41	73
CP	36	19	45	30	56	8	42	70

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Náboženská štruktúra

Na základe sčítania obyvateľov v roku 2001 sa v obci Lužianky hlásilo k rímskokatolíckej cirkvi 1 928 obyvateľov, čo predstavuje 75% z celkového počtu občanov obce. 8% obyvateľov sa hlásilo k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. V obci je 10% obyvateľov bez vyznania.

Graf č. 4***[Religiózna štruktúra obyvateľstva obce Lužianky]***

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Národnostné zloženie

V roku 2001 bolo 98,26% populácie obce slovenskej národnosti. V Lužiankach sa nachádzajú aj národnostné menšiny. Svoje zastúpenie tu má česká, rómska, maďarská, poľská, nemecká a sliezská menšina. K českej národnosti sa hlásilo 0,77% obyvateľov. 0,28% populácie obce je rómskej národnosti. Maďarská menšina je zastúpená 0,24% obyvateľov. Príslušníci, ktorí sa hlásia k poľskej, nemeckej a sliezskej národnosti nedosahujú ani 0,1% z celkového počtu obyvateľov.

Tab. č. 22

[Národnostné zloženie obyvateľov obce Lužianky]

Národnosť	Spolu	Relatívne hodnoty (%)
Slovenská	2 434	98,26
Maďarská	6	0,24
Rómska	7	0,28
Česká	19	0,77
Sliezska	1	0,04
Nemecká	2	0,04
Poľská	2	0,08

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Vekové zloženie

Obec Lužianky nesleduje vekovú štruktúru v klasických vekových skupinách. Zvolila si vlastné členenie. V sledovanom období 2007 – 2010 bolo najviac obyvateľov v rokoch od 16 – 61. V každom roku to bolo viac ako 65%. Druhú najpočetnejšiu skupiny v každom roku tvoria obyvatelia vo veku 61 a viac. V roku 2009 a 2010 táto skupina dosiahla hodnotu 18,43%. Táto skupina sa z roka na rok zväčšuje. Od roku 2007 do 2010 je najmenej ľudí vo veku od 0 – 16.

Tab. č. 23

[Vekové zloženie obyvateľstva obce Lužianky v rokoch 2007 - 2010]

	2007		2008		2009		2010	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
0 - 16	438	16,88	446	16,86	440	16,56	447	16,38
16 - 61	1692	65,20	1725	65,22	1727	65	1779	65,19
61 a viac	465	17,92	474	17,92	490	18,44	503	18,43
Celkovo	2595		2645		2657		2729	

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra

V porovnaní s rokom 1991 došlo vo vzdelanostnej štruktúre k výrazným zmenám. Počet obyvateľov so stredoškolským vzdelaním sa zvýšil o viac ako 13%. Ďalšou výraznou zmenou bol nárast občanom s vysokoškolským vzdelaním takmer o 15%. Asi najdôležitejší bol pokles obyvateľov bez vzdelania z 10% na necelé 1%. Tiež nastal pokles obyvateľov so základným vzdelaním a s učňovským s maturitou.

Tab. č. 24

[Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Lužianky]

Dosiahnuté vzdelanie v obci Lužianky	Rok 1991		Rok 2001	
	Abs.	%	Abs.	%
Základné	281	20,01	183	10
Učňovské bez maturity	323	23,01	73	3,99
Odborné	126	8,97	183	10
Učňovské s maturitou	113	8,05	293	16,01
Stredoškolské	140	9,97	421	23,01
Vyššie a vysokoškolské	211	15,03	549	30
Ostatní bez vzdelania	140	9,97	18	0,98
Bez údajov o vzdelaní	70	4,99	110	6,01
Súhrn	1 404	100	1 830	100
Deti pred ukončením ZŠ	751		613	
Spolu	2 155		2 443	

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

4.2.3 Ekonomické činnosti

Výhodná vzdialenosť obce od mesta Nitra ovplyvňuje počet a rozmiestnenie podnikateľských subjektov. Ekonomická základňa v obci Lužianky je tvorená najmä súkromným sektorom, ktorý tvoria predovšetkým podnikatelia a živnostníci.

Silnejšie zastúpenie v obci majú právnické osoby, ktorých je 112 a predstavujú 75,17% z ekonomickej základne. Fyzické osoby tvoria 24,83%.

V rámci právnických osôb je v obci 103 podnikov a tvoria až 91,96% z celkového počtu. V Lužiankach sa nachádza aj 8 občianskych združení a jedna nadácia.

Najsilnejšie zastúpenie medzi fyzickými osobami majú živnostníci. Podľa živnostenského registra sa v obci nachádza 33 živnostníkov a ich zastúpenie je 89,19%. Za ostatné fyzické osoby sa považujú slobodné povolania a tie vykonávajú 4 lekári. V obci nepôsobí žiaden samostatne hospodáriaci roľník.

Tab. č. 25**[Podnikateľské subjekty registrované v obci Lužianky]**

Ukazovateľ	Spolu	Relatívne hodnoty (%)
Právnické osoby	112	75,17
V tom:		
Podniky	103	91,96
Občianskej združenia	8	7,15
Nadácie	1	0,89
Fyzické osoby	37	24,83
V tom:		
Živnostníci	33	89,19
SHR	0	0
Ostatné fyzické osoby	4	10,81
Spolu	149	

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Primárny sektor

V rámci primárneho sektora pôsobia v obci len dva subjekty, z toho jeden pôsobí ako obchodná spoločnosť (družstvo) a druhý vystupuje ako živnostník. Podnikateľské subjekty sa zaoberajú chovom ošípaných a drobných zvierat.

Tab. č. 26**[Podnikateľské subjekty v primárnom sektore v obci Lužianky]**

Odvetvie	Počet
Chov ošípaných	1
Chov drobných zvierat	1
Spolu	2

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

Sekundárny sektor

Sekundárny sektor v obci Lužianky zastupuje výroba rôzneho zamerania. Nachádza sa tu 15 podnikateľských subjektov, ktorý sa zaoberajú výrobou. Silné zastúpenie má v obci výroba strojov a výroba plastových dosiek a fólií. Tiež tu dominuje výroba nábytku a výroba textilu. V obci sa tiež vyrábajú elektrické a chladiace zariadenia, zámky a pánty, diely pre motorové vozidlá a kovové konštrukcie.

Tab. č. 27***[Podnikateľské subjekty v sekundárnom sektore v obci Lužianky]***

Odvetvie	Počet
Výroba elektrických zariadení	1
Výroba chladiarenských zariadení	1
Výroba strojov	3
Výroba zámkov a pántov	1
Výroba kakaa, čokolády	1
Výroba plastových dosiek a fólií	3
Výroba dielov pre motorové vozidlá	1
Výroba mlynských výrobkov	1
Výroba kovových konštrukcií	1
Výroba nábytku	2
Výroba textilu	2
Ostatná výroba	1
Spolu	18

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

Terciárny sektor

Najviac podnikateľských subjektov v Lužiankach pôsobí v terciárnom sektore. Najsilnejšie zastúpenie majú subjekty, ktoré poskytujú v obci rôzne druhy služieb. Sú to najmä služby v oblasti nákladnej cestnej dopravy, poradenské služby, poskytovanie stavebných prác a mnohé ďalšie. Výrazný je aj počet podnikov a živnostníkov, ktorí vykonávajú maloobchodnú a veľkoobchodnú činnosť.

Tab. č. 28***[Podnikateľské subjekty v terciárnom sektore v obci Lužianky]***

Odvetvie	Počet
Veľkoobchod v nešpecializovaných predajniach	13
Veľkoobchod v špecializovaných predajniach	7
Maloobchod	20
Poradenské služby	9
Nákladná cestná doprava	9
Vydávanie časopisov a periodík	3
Účtovníctvo	3
Technické testovanie a analýzy	3
Prenájom a predaj nehnuteľností	4
Reklamná a propagačná činnosť	3
Administratívna a kancelárska činnosť	2

Činnosť špeciálnej lekárskej praxe	2
Predaj automobilov	2
Viazanie kníh	1
Oprava motorových vozidiel	4
Sprostredkovanie obchodu	4
Odborné a vedecké činnosti	2
Oprava strojov	1
Oprava kovových konštrukcií	1
Pomocné činnosti v doprave	1
Zásielkový predaj	2
Stavebné práce	6
Inštalácia kanalizačných zariadení	2
Predaj PHM	1
Predaj PC	1
Predaj odevov	1
Predaj poľnohospodárskych surovín a zvierat	1
Pohostinské služby	4
Kadernícke a kozmetické služby	2
Skladovanie a uskladnenie	1
Zber iného ako nebezpečného odpadu	1
Spolu	116

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

4.2.4 Technická infraštruktúra

4.2.4.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec Lužianky je od krajského mesta Nitra situovaná vo vzdialenosti 5 km a touto skutočnosťou sú ovplyvnené širšie dopravné vzťahy obce. Krajské mesto má dopravné väzby na sídelnú štruktúru Nitrianskeho kraja, najmä na hlavné mesto Bratislava. Táto lokalizácia obce umožňuje výhodné prepojenie na dopravnú sieť v rámci celého Slovenska.

4.2.4.2 Cestná sieť

Rýchlostná komunikácia R1 cesta I. triedy I/51

Rýchlostná komunikácia R1, ktorá prechádza katastrom obce Lužianky iba okrajovo, má pre cestnú dopravu zásadný význam. Cesta predstavuje hlavné prepojenie na mesto

Bratislava a na juhu umožňuje spojenie s mestami Levice a Šahy a väzby na Maďarsko. Táto rýchlostná komunikácia tvorí hlavné napojenie na cesty I. triedy I/64 a I/65.

Cesta I. triedy I/64

Cesta I/64 síce neprechádza katastrálnym územím Lužianok, ale podieľa sa na hlavnej dopravnej obsluhu obce. Cesta je hlavnou komunikačnou trasou Ponitria. Obec Lužianky je na ňu napojená rýchlostnou komunikáciou R1 a miestnymi komunikáciami. Na severe táto cesta umožňuje prepojenie s mestami Topoľčany, Prievidza, Martin a Žilina.

Cesta I. triedy I/65

Cesta predstavuje hlavné prepojenie na Pohronie. Podobne ako cesta I/64 neprechádza katastrálnym územím obce, ale podieľa sa na obsluhu územia. Spolu s cestou I/51 tvorí cestu európskeho významu E571 Bratislava – Nitra – Zvolen. V budúcnosti bude tvoriť diaľnicu D65.

Cesta II. triedy II/513

Cesta II. triedy prechádza mimo zastavaného územia obce. V oblasti vytvára napojenie cez Hlohovec na diaľnicu D1. V budúcnosti sa uvažuje s prepojením Nítry a Hlohovca rýchlostnou komunikáciou.

Cesta III/51315

Cesta III/51315 spája okresné mesto Nitra s obcami Lužianky a Zbehy. Prechádza zastavaným územím obce v celej dĺžke a tvorí prietah obcou. Komunikácia zabezpečuje pripojenie obce na cestu II/513 a na cestu R1.

Miestne komunikácie

Miestne komunikácie sú vybudované v celej obci a zabezpečujú jej obslužnosť. Všetky miestne komunikácie sú spevnené asfaltom. V súčasnosti sa navrhujú nové miestne komunikácie pre dopravnú obsluhu novej obytnej zástavby.

Účelové miestne komunikácie spevnené a nespevnené

Korytovská ulica slúži v obci ako spevnená účelová komunikácia a spája cestu III/51315 s cestou II/513. Šírka komunikácie je 6 metrov a je vybudovaná z cestných panelov. Smerom k rieke Nitra je Korytovská ulica zakončená zaslepením. Nespevnené

miestne komunikácie v obci predstavujú poľné cesty. Tieto komunikácie využívajú poľnohospodári pre poľnohospodárske mechanizmy, ale nemajú priamy dopravný význam.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Nakoľko má obce pretiahnutý tvar, tvorí cesta III/51315 prirodzenú polohu pre peší ťah. Pešia komunikácia je vybudovaná v smere Nitra – Zbehy po ľavej strane cesty. Pešie priestranstvá sa v obci nenachádzajú.

4.2.4.3 Hromadná doprava

Cestná hromadná doprava

Cestnú hromadnú dopravu v obci zabezpečuje Mestská hromadná doprava, ktorá má najväčší podiel na preprave cestujúcich. Obcou prechádzajú dve linky MHD a to linka č. 8 a linka č. 21. Pre obe linky je v obci zriadených 7 zastávok. Linka č. 8 má v rámci obce 3 zastávky. Konečnú zastávku má pri bývalom podniku Víno Nitra, kde je pre tento účel vybudovaná otočka autobusu. Linka č. 21 má konečnú zastávku pri železničnej stanici a v obci má celkovo 5 zastávok. Obcou premávajú aj autobusy prímestskej hromadnej dopravy. Diaľkové autobusy nemajú trasu cez obec Lužianky.

Železničná hromadná doprava

Z hľadiska železničnej trati má obec Lužianky výhodnú polohu a preto tvorí významný železničný uzol s celoštátnym významom. Aj napriek výhodnej polohe je železničná doprava v obci atraktívna len pre cestovanie na dlhšie trasy. Občania využívajú na kratšie vzdialenosti linky Mestskej hromadnej dopravy. Cez Lužianky prechádza trať č. 140 Nové Zámky – Prievidza a tiež trať č. 141 Leopoldov – Kozárovce. Železničná stanica Lužianky je aj zastávkou pre rýchlikové spoje. Stanica disponuje rampou na vagónovanie vozidiel a má vybudované spevnené manipulačné plochy pre nakládku a vykládku materiálu. V budúcnosti sa plánuje elektrifikácia tratí.

4.2.5 Energetická infraštruktúra

Zásobovanie elektrickou energiou

Zásobovanie elektrickou energiou má celoštátny charakter a realizuje sa z elektrizačnej sústavy. Dodávku elektrickej energie do obce zabezpečuje spoločnosť Západoslovenská energetika a. s. Bratislava spolu s Regionálnou správou sietí Stred, ktorá má sídlo v Nitre. V súčasnosti je obec Lužianky zásobovaná elektrickou energiou systémom distribučných trafostaníc, ktoré sú umiestnené v odberných centrách územia. Trafostanice sú súčasťou distribučného rozvodu, ktorý tvoria dve 22 kV č. 236 a č. 278.

Zásobovanie plynom

Zásobovanie obce zemným plynom zabezpečuje jestvujúci plynovod VTL 100-25, ktorý prechádza západným okrajom obce. Miestny STL plynovod je prepojený na plynovod susednej obce Zbehy. Plynovod je vedený pozdĺž celej obce, z nej sú zrealizované odbočky do vedľajších ulíc obce. V rámci katastra sú v obci umiestnené ďalšie tri vysokotlakové regulačné stanice. Obec Lužianky je plynofikovaná na 99%. Plyn sa využíva na účely vykurovania, varenia a prípravy teplej úžitkovej vody pre rodinné a viacbytové domy, správne objekty, prevádzkarne a veľkoodberateľov.

4.2.6 Environmentálna infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

V katastri obce sa zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje prostredníctvom verejného vodovodu Lužianky. Verejný vodovod, ktorý je súčasťou verejnej vodovodnej siete mesta Nitra je v obci dobudovaný. Do obce je voda dopravovaná potrubím typu DN 400. Vodovod Lužianky je prepojený s vodovodom v obci Zbehy. Počet domov a bytov, ktoré sú napojené na verejný vodovod je 95%. Domácnosti, ktoré nemali záujem o napojenie na verejný vodovod využívajú individuálne studne. Priemyselné a poľnohospodárske podniky využívajú miestne vodárenské zdroje podzemných vôd.

Odvádzanie odpadových vôd

Odvádzanie odpadových vôd je v obci riešené kumulovaním splaškových vôd v individuálnych žumpách, resp. septikoch, nakoľko obecná verejná kanalizačná sieť nie je vybudovaná. Navrhovaná kanalizačná sieť bude odvádzať odpadové vody do verejnej kanalizácie mesta Nitra. Dažďové vody sú odvádzané rigolmi do miestnych tokov alebo do kanalizácie, ktorá odvodňuje priestory železničnej stanice. Odvádzanie dažďových vôd nie je v obci komplexne doriešené.

4.2.7 Informačná a komunikačná infraštruktúra

Telekomunikácie

Z hľadiska rozdelenia verejnej telefónnej siete je obec súčasťou primárnej oblasti Nitra. Cez obec Lužianky v súčasnosti prechádzajú diaľkové telekomunikačné káble. Hlavná digitálna telefónna ústredňa je umiestnená pri obecnom úrade a má kapacitu 744 staníc. Vlastné pripojenie občanov je realizované káblovým rozvodom v zemi.

Internetová stránka obce

Internetová stránka, ktorá reprezentuje obce Lužianky vznikla v roku 2006. Občanom poskytuje informácie o dianí v obci, ako napríklad o odstávke elektrickej energie, o zasadnutiach obecného zastupiteľstva a o pripravovaných kultúrno-spoločenských podujatiach. Návštevníci tú nájdu informácie o histórii obce a fotogalériu.

Obecný rozhlas

Miestny rozhlas bol v strede obce zavedený v roku 1951. V roku 1989 bol miestny rozhlas rozšírený do celej dediny. V súčasnosti je pokrytie obecných rozhlasom v obci na 100%

4.2.8 Sociálna infraštruktúra

4.2.8.1 Domový a bytový fond

V obci Lužianky prevláda bývanie v rodinných domoch. V katastrálnom území obce je umiestnených 841 rodinných domov.

Bytový fond v obci tvorí 5 bytových domov, ktoré sú 6-bytové alebo 4-bytové. Spolu je v obci 26 bytových jednotiek a všetky sú trvalo obývané.

Tab. č. 29

[Domový a bytový fond v Lužiankach]

	Rodinné domy spolu		Bytové domy spolu	
Domový a bytový fond	Trvalo obývané RD	Neobývané RD	Trvalo obývané byty	Neobývané byty
Počet	814	27	26	0

Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

4.2.8.2 Materská škola

Obecná materská škola vznikla v roku 1947. Počas svojej existencie bola materská škola umiestnená na rôznych miestach. Od roku 1981 sídli škôlka v priestoroch, v ktorých sa nachádza aj dnes.

Nachádza sa v areáli základnej školy Lužianky. Budova materskej školy bola zrekonštruovaná v roku 2008. Objekt bol zateplený a boli vymenené okná. Škôlka zabezpečuje celodennú a poldennú starostlivosť pre deti od 3 do 6 rokov. Materská škola je trojtriedna. Priestory škôlky tvoria tri triedy, dve spálne, sociálne zariadenie a priestory pre pedagógov. Súčasťou materskej školy je aj školská jedáleň, v ktorej sa okrem detí zo škôlky stravujú aj žiaci zo základnej školy. Deti majú k dispozícii školské ihrisko, na ktorom sa nachádzajú detské preliezky. Výučbu v škôlke zabezpečuje 5 pedagogických zamestnancov. Medzi nepedagogických zamestnancov patrí vedúca školskej jedálne, tri kuchárky a upratovačka.

Vývoj počtu detí v škôlke má v sledovanom období kolísavú tendenciu. S súčasnosti navštevuje materskú školu 56 detí. Najmenej detí navštevovalo škôlku v školskom roku 2001/2002. Najviac detí je práve v školskom roku 2010/2011.

Tab. č. 30**[Počet žiakov materskej školy v obci Lužianky]**

Školský rok / Počet žiakov										
2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
39	36	44	39	42	47	55	49	47	49	56

Zdroj: MŠ Lužianky, vlastné spracovanie

4.2.8.3 Základná škola

Budova základnej školy bola postavená v roku 1961 a v rámci nej bolo zriadených 17 tried. Základnú školu dal postaviť štát.

Základná škola sa rozprestiera na rozľahlom pozemku, ktorého súčasťou je aj budova materskej školy a tiež sa tu nachádzajú schátralá budova bývalého odborného učilišťa. Je umiestnená neďaleko hlavnej cesty. Základná škola je deväťročná. Je vybavená jazykovou učebňou, počítačovou miestnosťou a knižnicou. Nachádza sa tu špeciálna trieda pre deti so zdravotným postihnutím. Budova základnej školy bola zrekonštruovaná spolu s materskou školou v roku 2008. Na celej budove boli vymenené okná, bola zateplená a bola urobená nová fasáda. Žiaci sa chodia stravovať do susednej budovy materskej školy, v ktorej je umiestnená jedáleň. Vyučuje sa v 9 triedach. Základná škola má 14 pedagogických zamestnancov a 3 nepedagogických zamestnancov.

V školskom roku 2010/2011 navštevuje základnú školu 101 detí. Najviac detí bolo v základnej škole v roku 2000/2001 a to 183. Od tohto roku má počet žiakov v základnej škole klesajúcu tendenciu. Najmenej detí navštevuje základnú školu práve v tomto školskom roku.

Tab. č. 31**[Počet žiakov základnej školy v obci Lužianky]**

Školský rok / Počet žiakov										
2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
183	169	156	146	127	119	116	120	117	103	101

Zdroj: ZŠ Lužianky, vlastné spracovanie

4.2.8.4 Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť

V rámci občianskej vybavenosti majú občania Lužianok a okolitých obcí k dispozícii zdravotné stredisko. Súčasťou strediska sú tri ambulancie a to neštátna ambulancia pre deti a dorast, ambulancia praktického lekára pre dospelých a zubná ambulancia. Zdravotné stredisko poskytuje služby ambulancie.

V zdravotnom zariadení sa nachádza aj stredisko fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie. Okrem tradičných štandardných výkonom sa v stredisku vykonávajú nadštandardné rehabilitačné postupy ako liečba rázovými vlnami, rašelinové zábaly a tiež sa tu nachádza termoakupresúrne lôžko. V ambulancii telovýchovného lekárstva sa uskutočňujú preventívne prehliadky športovcov, telovýchovno-lekárskej prehliadky na vysoké školy a prehliadky pri preradení športovca do vyššej vekovej kategórie.

Občiansku vybavenosť v oblasti zdravotníctva v obci Lužianky dopĺňa lekáreň Alfa – Omega, ktorá je pre občanov obce a okolitých dedín otvorená od pondelka do piatku.

Zariadenie, ktoré by poskytovalo sociálne služby v obci absentuje. Tiež tu nie je zriadená opatrovateľská služba.

4.2.8.5 Spoločenské, kultúrne a športové zariadenia

Kultúrne zariadenia

Obec Lužianky zabezpečuje svojim občanom bohatý kultúrny život. Dostavbou kultúrneho domu v roku 1967 sa kultúrne a spoločenské dianie v obci presunulo do týchto priestorov. Kultúrny dom v súčasnosti poskytuje priestory pre obecný úrad. Technický stav budovy je vyhovujúci.

Športové zariadenia

V obci sa nachádza areál futbalového ihriska, ktoré je umiestnené na severnom okraji obce. Súčasťou areálu je štandardné futbalové ihrisko s hľadiskom, menšou tribúnou a šatňami. Areál má excentrickú polohu a nevyhovujúci dopravný prístup. Z hľadiska rozšírenia a rozvoja športového ihriska má obec obmedzené možnosti. Občania majú tiež k dispozícii športový areál základnej a materskej školy, ktorý sa nachádza v strede obce medzi školskými budovami. Objekt má veľmi výhodnú polohu, ale obmedzený prístup.

Areál pozostáva zo školských ihrísk a športovísk. V súčasnosti sa objekt dostatočne nevyužíva a ani neudržiava.

Spoločenské a záujmové organizácie

Kultúrno-spoločenský život v obci rozvíjajú mnohé záujmové organizácie, spolky a združenia. V súčasnosti s obci pôsobia nasledovné združenia:

- *Jednota spotrebné družstvo,*
- *organizácia Slovenského zväzu záhradkárov*
- *Jednota dôchodcov,*
- *Poľovné združenie Berbecíny Lužianky,*
- *klub chovateľov poštových holubov,*
- *dobrovoľný hasičský zbor,*
- *Červený kríž,*
- *drobnochovatelia,*
- *Slovenský zväz žien.*

4.3 Komparácia endogénnych faktorov rozvoja vo vybraných obciach

Prírodný potenciál

Katastrálne územie obce Zbehy sa rozprestiera na ploche 1955,8 ha, zatiaľ čo kataster obce Lužianky je menší o 715,17 ha. Väčšia rozloha ornej pôdy sa nachádza v katastri obce Zbehy. V katastri obce Lužianky sa nenachádza žiadna lesná pôda a aj zastúpenie trvalých trávnatých porastov je nízke, na rozdiel od obce Zbehy.

Na území obce Zbehy sa nachádza 142,39 ha lesov. Sú to zvyčajne zvyšky dúbav a agátov. Územie obce Lužianky je úplne odlesnené.

Cez obec Zbehy preteká rieka Nitra, potok Radošinka a Perktovský potok. Územím obce tiež pretekajú vodné 2 drobné vodné toky. Obcou Lužianky preteká rieka Nitra a potok Radošinka. Na území oboch obcí sa nachádzajú podzemné vody.

Vegetácia a živočíšstvo majú v oboch obciach bohaté zastúpenie. Nachádzajú sa tu rôzne druhy rastlín a živočíchov.

Graf č. 5

[Členenie pôdneho fondu v obci Zbehy]

Zdroj: OcÚ Zbehy, vlastné spracovanie

Graf č. 6

[Členenie pôdneho fondu v obci Lužianky]

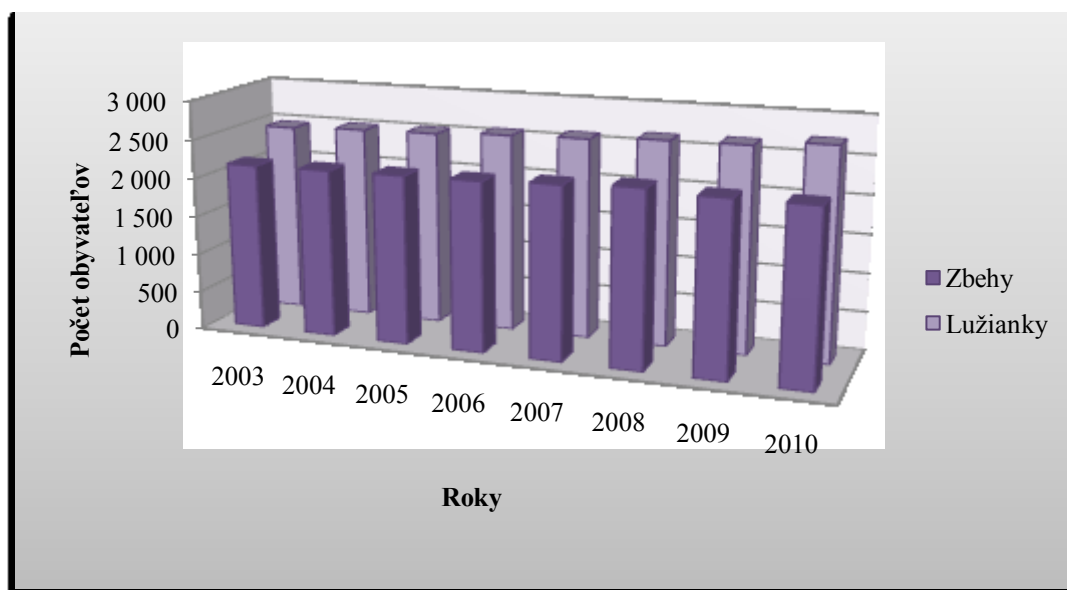
Zdroj: OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo

Obec Zbehy, ako aj obec Lužianky patria do skupiny obcí, ktoré majú nad 2000 obyvateľov. V roku 2010 mali Lužianky 2729 obyvateľov, čo je o 395 obyvateľov viac ako obec Zbehy.

Graf č. 7

[Vývoj počtu obyvateľov obce Zbehy a Lužianky v rokoch 2003 – 2010]

Zdroj: OcÚ Zbehy, OcÚ Lužianky, vlastné spracovanie

V sledovanom období bola najvyššia natalita v obci Lužianky v roku 2007 a dosiahla hodnotu 35. Najviac úmrtí bolo práve v roku 2010 a hodnotu 38 obyvateľov dosiahla obec Lužianky. Za toto obdobie dosahovala častejšie mínusové hodnoty prirodzeného prírastku obec Zbehy. Najvyššia mínusová hodnota -14 bola zistená v roku 2010.

Z hľadiska počtu prisťahovaných je na tom lepšie obec Lužianky. V posledných dvoch rokoch ich bolo viac ako 100. V roku 2010 sa do tejto obce prisťahovalo až 108 obyvateľov. Je to až o 68 obyvateľov viac ako sa prisťahovalo do obce Zbehy za rok 2010. V obci Lužianky dosahovalo migračné saldo len kladné hodnoty za celé sledované obdobie. Zbehy dosiahli mínusovú hodnotu iba v roku 2009.

Z hľadiska religióznej štruktúry v oboch obciach dominuje rímskokatolícke vyznanie. V obci Lužianky je viac obyvateľov bez vierovyznania.

Lužianky a Zbehy majú najsilnejšie zastúpenú slovenskú národnosť. Zbehy majú vyšší počet rómskej populácie.

V roku 2001 bola situácia ohľadom dosiahnutého vzdelania lepšia v obci Lužianky. Nakoľko počet obyvateľov bez vzdelania nedosiahol ani hodnotu 1%. 30% obyvateľov dosiahlo vysokoškolské vzdelanie, čo je takmer o 15% viac ako v obci Zbehy.

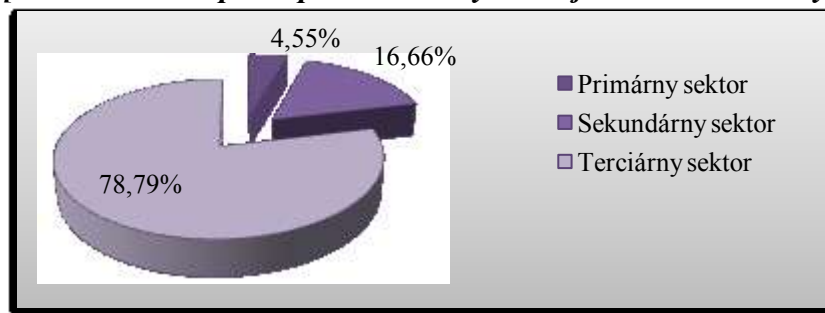
Ekonomické činnosti

Silnejšiu ekonomickú základňu má obec Lužianky. V obci pôsobí 112 právnických osôb a 37 fyzických osôb, zatiaľ čo v obci Zbehy pôsobí 48 právnických osôb a 42 fyzických osôb. V Lužiankach sa nachádza 103 podnikov, čo je o 66 viac ako v Zbehoch. Počet živnostníkov v obciach je skoro na rovnakej úrovni. V Lužiankach je 33 živnostníkov a v Zbehoch 29 živnostníkov. Zásadný rozdiel je v počte samostatne hospodáriacich roľníkoch. V Zbehoch sa nachádza 10 SHR, zatiaľ čo v Lužiankach nepôsobí žiadny SHR.

Primárny sektor má silnejšie zastúpenie v obci Lužianky, nakoľko v tomto sektore pôsobia 3 subjekty a v obci Zbehy 2 subjekty. Sekundárny sektor v obci Zbehy reprezentuje 11 subjektov a terciárny sektor 52 subjektov. Lužianky majú sekundárny sektor zastúpený 18 subjektmi a terciárny sektor 116 subjektmi.

Graf č. 8

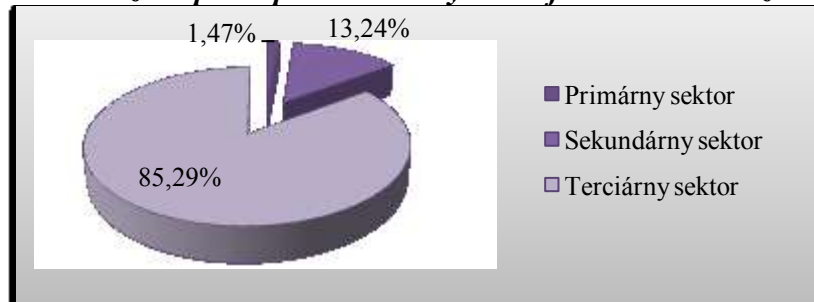
[Sektorové zastúpenie podnikateľských subjektov v obci Zbehy]

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

Graf č. 9

[Sektorové zastúpenie podnikateľských subjektov v obci Lužianky]

Zdroj: www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastné spracovanie

Technická infraštruktúra

Z hľadiska cestnej infraštruktúry je obec Lužianky lepšie vybavená ako obec Zbehy. Jej katastrálnym územím prechádza rýchlostná komunikácia R1, cesty I. triedy I/64 a I/65 a cesta druhej triedy II/513. Nakoľko Lužianky a Zbehy sú susediace obce majú spoločnú cestu tretej triedy III/51315, ktorá ich spája s krajským mestom Nitra.

Hromadná doprava v oboch obciach je zabezpečovaná cestnou hromadnou dopravou a železničnou hromadnou dopravou. Do obce Lužianky zachádzajú dve linky MHD a to linka č. 21 a č. 8. Obcou Zbehy prechádza 7 liniek prímestskej dopravy.

Energetická infraštruktúra

Územie obce Zbehy a aj obce Lužianky je zásobované elektrickou energiou na 100%. Zásobovanie plynom je v obci Lužianky zabezpečené na 99% a obec Zbehy je plynofikovaná na 98%.

Environmentálna infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou je v obci Zbehy, ale aj v obci Lužianky zabezpečené verejným vodovodom. V súčasnosti je verejný vodovod vybudovaný v oboch obciach, ale nie všetci obyvatelia obcí ho využívajú. Kanalizačná sieť sa začala budovať aj v Zbehoch a aj v Lužiankach, ale nie je dostavaná ani v jednej z nich.

Informačná a komunikačná infraštruktúra

Telefonizácia je zabezpečená v oboch obciach. Lužianky a aj Zbehy majú vytvorenú svoju vlastnú internetovú stránku, ktorá poskytuje informácie o obciach. Obce majú tiež svoj vlastný obecný rozhlas.

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond sa v oboch obciach pozitívne vyvíja. V obci Zbehy sú vo výstavbe dva bytové domy, ktoré poskytnú záujemcom o bývanie 14 bytov.

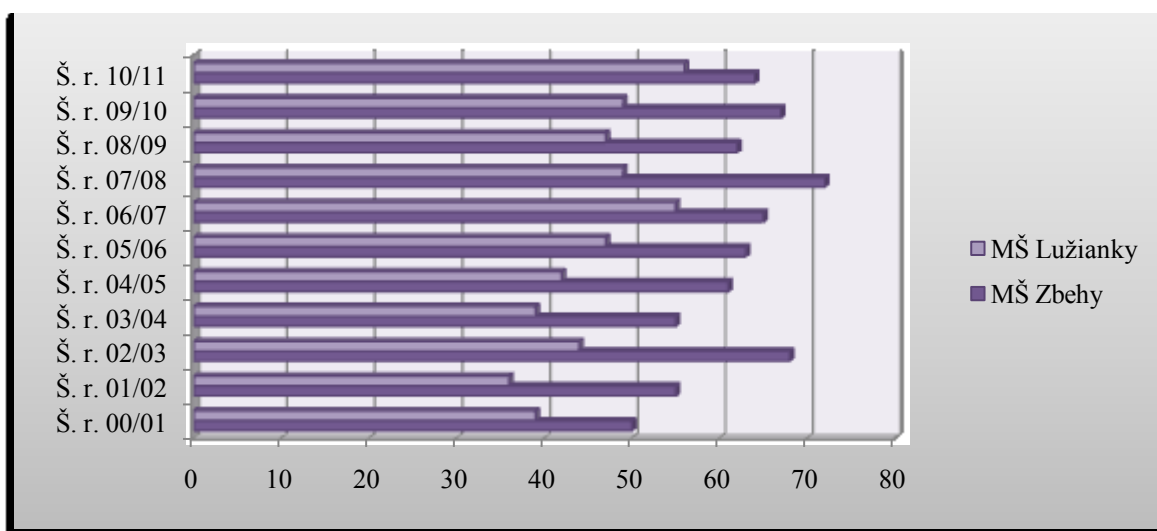
Školskú a predškolskú výchovu v oboch obciach zabezpečuje materská škola a základná škola. Materskú školu v Zbehoch navštevuje v školskom roku 2010/2011 64 detí a MŠ v Lužiankach 56 detí. Základná škola v Zbehoch je navštevovanejšia ako základná škola v Lužiankach. V školskom roku 2010/2011 navštevuje ZŠ v Zbehoch 188 žiakov, čo je 87 žiakov viac ako v ZŠ v Lužiankach.

Zdravotnú starostlivosť zabezpečuje zdravotné stredisko, ktoré je vybudované v oboch obciach. V Zbechoch však absentuje detský lekár. V Lužiankach majú občania k dispozícii rehabilitačné centrum. Lekáreň sa nachádza v každej z obcí.

Kultúrne a športové zariadenia majú svoje zastúpenie aj v Zbechoch a aj v Lužiankach. Pre občanov je tu mnoho spoločensko-záujmových organizácií.

Graf č. 10

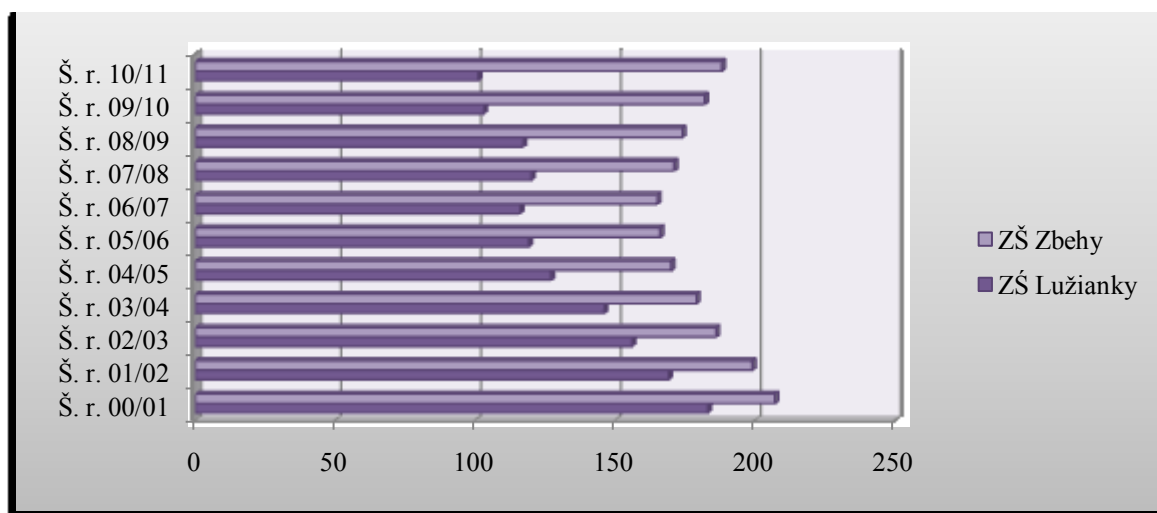
[Počet žiakov materskej školy v Zbechoch a v Lužiankach]

Zdroj: MŠ Zbehy, MŠ Lužianky, vlastné spracovanie

Graf č. 11

[Počet žiakov základnej školy v Zbechoch a v Lužiankach]

Zdroj: ZŠ Zbehy, ZŠ Lužianky, vlastné spracovanie

5 Návrhy na využitie výsledkov

5.1 Obec Zbehy

Návrhy v oblasti podnikateľskej činnosti

- zvýšiť záujem podnikateľských subjektov o pôsobenie v primárnom sektore,
- zvýšiť využitie poľnohospodárskej pôdy pre podnikanie,
- využiť prírodný potenciál územia obce pre agroturistiku,
- využiť vysoké zastúpenie lesných pozemkov pre rozvoj lesného hospodárstva,
- podporiť malé a stredné podnikanie zo strany obce zabezpečením voľných priestorov vhodných na podnikateľské aktivity a prenajímať ich podnikateľom za výhodných podmienok (napr. vybudovanie Domu služieb).

Návrhy v oblasti cestnej infraštruktúry

- zrekonštruovanie miestnych komunikácií a chodníkov v časti obce, kde už bola vybudovaná kanalizácia a tých, ktoré sú v nevyhovujúcom technickom stave.

Návrhy v oblasti environmentálnej infraštruktúry

- dobudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd tak, aby pokrývala celé územie obce.

Návrhy v oblasti občianskej vybavenosti

- rozšírenie priestorov miestneho zdravotného zariadenia, aby sa vytvorila ambulancia pre detského lekára, ktorý v obci absentuje,
- výstavba domova sociálnych služieb poskytovanie zariadenie opatrovateľskej služby.

Návrhy v oblasti školstva, kultúry a športu

- zrekonštruovanie kultúrneho domu, ktorý sa nachádza v blízkosti miestneho futbalového ihriska,
- dobudovanie trate pre cykloturistiku, ktorá umožní aktívne trávenie voľného času,
- pravidelné organizovanie kultúrnych a športových podujatí, ktoré by podporili kultúrny život v obci,

- rekonštrukcia a modernizácia miestneho športového areálu pri základnej škole.

5.2 Obec Lužianky

Návrhy v oblasti poľnohospodárstva

- podpora alternatívneho poľnohospodárstva na chránených územiach a v pásmach hygienickej kontroly.

Návrhy v oblasti podnikateľskej činnosti

- využitie voľných priestorov vhodných pre podnikanie v obci,
- podpora vzniku samozamestnávania sa v rámci remeselných živností,
- zvýšiť zastúpenie podnikateľov, ktorí budú reprezentovať primárny sektor,
- zvýšiť záujem ľudí o obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy v obci.

Návrhy v oblasti cestnej infraštruktúry

- dobudovanie chýbajúcich chodníkov v obci,
- vybudovanie chýbajúcich odstavných plôch pre motorové vozidlá v obci.

Návrhy v oblasti environmentálnej infraštruktúry

- rekonštrukcia a rozšírenie rozvodnej vodovodnej siete,
- dobudovanie celej kanalizačnej siete.

Návrhy v oblasti informačnej a komunikačnej infraštruktúry

- rekonštrukcia a modernizácia obecného rozhlasu.

Návrhy v oblasti občianskej vybavenosti

- vybudovanie zariadenia sociálnej starostlivosti pre starších obyvateľov,
- rekonštrukcia budovy obecného úradu v rámci rekonštrukcie kultúrneho domu,
- výsadba verejnej zelene a dobudovanie oddychových zón.

Návrhy v oblasti školstva, kultúry a športu

- výstavba viacúčelového športového areálu v objekte základnej a materskej školy,
- výstavba cyklotrás pozdĺž ciest po hrádzach a ich napojenie na susedné obce.

Záver

Slovensko sa vyznačuje veľkými regionálnymi disparitami, teda rozdielmi medzi jednotlivými regiónmi. Veľká regionálna diferencovanosť je daná geograficky, historicky, kultúrne, ekonomickým rozvojom, etnickým zložením, vierovyznaním, dávnymi kultúrnymi a administratívnymi centrami. Veľké rozdiely sú v demografii obyvateľstva, ale tiež vo vzdelanostnej úrovni, v ekonomickej výkonnosti a tiež sociálnej oblasti.

Cieľom diplomovej práce bolo zhodnotenie endogénnych rozvojových faktorov v obciach Zbehy a Lužianky a ich vplyv na socio-ekonomický rozvoj obcí. Parciálnym cieľom bola ich vzájomná komparácia. V každej obci sme sledovali prírodný potenciál, obyvateľstvo, ekonomické činnosti, technickú a sociálnu infraštruktúru a hodnotili na základe vybraných ukazovateľov. Na základe analýzy a porovnania sme dospeli k záveru, že aj medzi týmito obcami sú určité disparity.

V oblasti prírodných zdrojov disponujú sledované obce rovnakým potenciálom. Obcami pretekajú viaceré vodné toky. Rieka Nitra a potok Radošinka dokonca pretekajú katastrálnym územím oboch obcí. Rozdiel nastáva vo veľkosti katastrálneho územia, teda aj vo výmere poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy. Katastrálne územie obce Zbehy je väčšie, ako aj jej výmera poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy. V rámci nepoľnohospodárskej pôdy v obci Lužianky absentujú lesné pozemky. V obci sa tiež nenachádzajú skoro žiadne trvalé trávnaté porasty.

Obyvateľstvo je pre obec dôležitý faktor a preto je potrebné, aby sa pozitívne vyvíjal. Priaznivý vývoj stavu obyvateľov však môžeme sledovať len v obci Lužianky, v ktorej počet obyvateľov za posledných osem rokov rastie. Prevažná časť populácie oboch obcí je slovenskej národnosti a dominuje tu rímskokatolícke vierovyznanie. Z pohľadu vzdelanostnej štruktúry je na tom lepšie obec Lužianky, v ktorej nastal výrazný pokles obyvateľov so základným vzdelaním a rast počtu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Zbehy zaznamenali pokles počtu obyvateľov zo základným vzdelaním, čo sa tiež považuje za pozitívny jav. Obe obce sú atraktívne pre nových obyvateľov, čomu nasvedčujú kladné hodnoty migračného salda. Do obcí migrujú z dôvodu výhodnej polohy v blízkosti mesta Nitra, ale nie sú zanedbateľné ani lokalizačné faktory ako lacnejšie ceny pozemkov a vidiecky spôsob života.

Podnikateľská základňa má výrazný vplyv na rozvoj obcí. Silnejšie zastúpenie podnikateľských subjektov má obec Lužianky. Nachádza sa tu väčší počet obchodných spoločností a aj živnostníkov. V obci má tiež sídlo nadácia. Nedostatočné zastúpenie majú

v oboch obciach podniky primárneho sektora. Podnikateľskú základňu reprezentujú aj mnohé neziskové organizácie.

Cestní sieť možnosť dopravného napojenia je v týchto obciach veľmi dobrá. V katastri oboch obcí sa nachádzajú cesty I. triedy a cesty II. triedy. Obec Lužianky má však vo svojom katastri rýchlostnú komunikáciu, čím je dostupnejšia. Miestne, účelové a pešie komunikácie sú vybudované v oboch obciach, ale ich stav nie je 100%. Z hľadiska hromadnej dopravy sú obce dostupné prostredníctvom autobusovej a aj železničnej dopravy.

Z hľadiska energetickej infraštruktúry sú na tom obe obce rovnako. Napojenie na elektrickú energiu je zabezpečené na 100%. Ani jedna z obcí nie je celkom plynofikovaná. Odvádzanie odpadových vôd pomocou verejnej kanalizácie nie je dobudované ani v jednej z obcí a tiež ani verejný vodovod.

Obe obce majú pre potreby svojich občanom, ale aj návštevníkov zriadenú internetovú stránku a tiež majú v prevádzke obecný rozhlas.

Z hľadiska domového a bytového fondu sa obce rozrastajú, čomu nasvedčujú nové obytné časti, ktoré v obciach vznikajú. Predškolskú a školskú výchovu v obciach zabezpečujú materské a základné školy. Všetky tieto zariadenia sú zrekonštruované a vo vyhovujúcom stave. Materská a základná škola v Zbehoch má vyšší počet žiakov, ako školské zariadenia v obci Lužianky. Z hľadiska zdravotníctva je o potreby občanov dobre postarané. V oboch obciach sú vybudované zariadenia, v ktorých sa poskytujú zdravotnícke služby. Obec Lužianky má okrem budovy zdravotného strediska zriadenú aj budovu pre liečebnú rehabilitáciu. Zdravotnú starostlivosť dopĺňajú lekárne, ktoré sa nachádzajú v obciach. Dom sociálnych služieb nemá zriadený ani jedna z nich. Občania majú k dispozícii kultúrne domy a športové ihriská, ktoré však nie sú vo vyhovujúcom stave. Kultúrny a športový život v obciach zabezpečujú mnohé spoločenské a záujmové organizácie.

Na základe tejto analýzy sme dospeli k záveru, že obce disponujú pomerne rovnakými rozvojovými faktormi, ktoré vyplývajú z podobnej geografickej polohy a počtu obyvateľov. O niečo lepšie je na tom obec Lužianky. Veľkou výhodou tejto obce je rýchlostná komunikácia R1, ktorá sa nachádza v katastri obce a ovplyvňuje situovanie podnikateľských subjektov a tiež aj potenciálnych obyvateľov. Výhodou tejto obce je aj rozsiahlejšia podnikateľská základňa.

Prostredníctvom tejto analýzy sa nám podarilo naplniť cieľ predkladanej diplomovej práce. Práca obsahuje podrobné zhodnotenie rozvojových faktorov a výsledky tejto štúdie

by mohli poslúžiť sledovaným obciam na doplnenie ich Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Tiež by mohla pomôcť potenciálnym podnikateľom a záujemcom o bývanie rozhodnúť sa pre jednu z týchto obcí.

Zoznam použitej literatúry

- 1) BELAJOVÁ, Anna - BALÁŽOVÁ, Eva. 2004. *Ekonomika a manažment územnej samospráva*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2004. 183 s. ISBN 80-8069-458-3.
- 2) BELAJOVÁ, Anna - FÁZIKOVÁ, Mária. 2002. *Regionálna ekonomika*. Nitra: SPU, 2002. 187 s. ISBN 80-8069-007-3.
- 3) BELAJOVÁ, Anna - FÁZIKOVÁ, Mária. 2004. *Regionálna ekonomika a politika*. Nitra: SPU, 2004. 248 s. ISBN 80-8069-813-X.
- 4) BELAJOVÁ, Anna - FAZIKOVÁ, Mária. 2005. *Regionálna ekonomika a politika*. Nitra: SPU, 2005. 254 s. ISBN 80-8069-513-X.
- 5) BELAJOVÁ, Anna - GABAŠOVÁ, Ružena. 2003. *Faktory ovplyvňujúce rozvojovú úroveň vidieckych regiónov*. In: Vidiek – šanca pre rozvoj: súčasné problémy rozvoja vidieckeho priestoru. Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Nitra: SPU, 2003. 73 s. ISBN 80-8069-269-6.
- 6) BENČO, Jozef. 2005. *Teória a prax regionálneho rozvoja*. Prievidza: Alfa Print, 2005. 110 s. ISBN 8096922734.
- 7) BENČO, Jozef - POLÁK, Jozef. 2000. *Verejná správa*. 1. vyd. Nitra: UKF, 2000. 78 s. ISBN 80-80-50-321-4.
- 8) BUČEK, Milan a i. 2006. *Regionálny rozvoj novšie teoretické koncepcie*. Bratislava: Ekonóm, 2006. 270 s. ISBN 80-225 2151-5.
- 9) BUČEK, Milan a i. 2007. *Regionálny rozvoj – novšie teoretické koncepcie*. Bratislava: Ekonóm, 2007. 269 s. ISBN 80-225-2151.
- 10) COULSON, Andrew. 2005. *Governing Local and Regional Economies*. In: Local Government Studies. Institution, Politics and Economic Development, number 5.
- 11) ČAPKOVÁ, Soňa. 2004. *Rozvoj miestnej ekonomiky*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2004. 94 s. ISBN 80-8055-994-5.
- 12) DUBECOVÁ, Ivana. 2000. *Regionálne analýzy a plánovanie*. Nitra: SPU, 2000. 129 s. ISBN 80-7137-805-4.
- 13) FALŤAN, Ľubomír - PAŠIAK, Ján. 2004. *Regionálny rozvoj Slovenska – východiská a súčasný stav*. Bratislava, 2004. 88 s. ISBN 80-85544-35-0.
- 14) GAJDOŠ, Peter - PAŠIAK, Ján. 2006. *Regionálny rozvoj Slovenska z pohľadu priestorovej sociológie*. Bratislava: SAV, 2006. 107 s. ISBN 80-85544-46-6.
- 15) GÉCIOVÁ, Monika. 2002. *Základy a teória verejnej správy*. Košice: UPJŠ, 2002. 237 s. ISBN 80-9097-492-3.

- 16) GRÚŇ, Lubomír - PAULIČKOVÁ, Alena - VYDROVÁ, Vladimíra. 2005. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. Bratislava: EUROUNION, 2005. 122 s. ISBN 80-88984-82-3.
- 17) HAMALOVÁ, Mária - TVRDOŇ, Jozef - ŽÁRSKA, Elena. 1997. *Regionalistika*. Pezinok: Belimex, 1997. 99 s. ISBN 80-85327-43-0.
- 18) IVANIČKOVÁ, Alžbeta. 1998. *Regionalizácia a priestorová organizácia regionálneho rozvoja*. Bratislava: Ekonóm, 1998. 172 s. ISBN 80-225-0937-X.
- 19) IVANIČKA, Koloman - IVANIČKOVÁ, Alžbeta. 2007. *Regionálna rozvoj a regionálna politika*. Bratislava: Merkury s. r. o., 2007. 177 s. ISBN 978-80-89143-46-7.
- 20) KONEČNÝ, Stanislav. 2006. *Úvod do štúdia verejnej správy*. Bratislava: MAYOR s. r. o., 2006. 118 s. ISBN 80-969133-2-8.
- 21) LACINA, Karel. 2007. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha: Eupress, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
- 22) LACINA, Peter. 2006. *Ekonomika a oceňovanie prírodných zdrojov*. Nitra: SPU, 2006.
- 23) LAUKO, Viliam - BAŠOVSKÝ, Oliver. 1990. *Úvod do regionálnej geografie*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1990. 118 s. ISBN 80-08-00278-6.
- 24) LIPTÁKOVÁ, Katarína. 2007. *Ľudský potenciál ako jeden z faktorov regionálneho rozvoja*. In: Verejná správa. Košice: Technická univerzita Košice, 2007. 613 s. ISBN 978-80-8073-957-7.
- 25) MAIER, Gunter - TÖDLING, Franz. 1998. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. Bratislava: ELITA, 1998. 289 s. ISBN 80-8044-049-2.
- 26) MARTÍNEK, Radomír. 2004. *Decentralizace v samospráve*. In: Verejná správa, 2004. 280 s. ISBN 80-6535-45-2.
- 27) NOSKOVIČ, Ján. 2007. *Ochrana a tvorba životného prostredia*. Nitra: SPU, 2007. 152 s. ISBN 978-80-8069-978-9.
- 28) PAPCUNOVÁ, Viera - GECÍKOVÁ, Ivana. 2006. *Návody na cvičenia z regionálnej ekonomiky*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. 79 s. ISBN 80-8069-657-8.
- 29) PIROŠÍK, Vladimír - SIČÁKOVÁ – BEBLAVÁ, Emília - PAVLOVIČ, Boris. 2004. *Decentralizácia a korupcia*. Bratislava: Pre TIS vydal ADTN s. r. o., 2004. 135 s. ISBN 80-89041-77-9.

- 30) SAMSON, Štefan. a kol. 2001. *Regionálna ekonomika*. Košice: EF TU v Košiciach, 2001. 233 s. ISBN 80-7099-716-8.
- 31) SCHUMPETER, Joseph Alois. In: IVANIČKOVÁ, Alžbeta: *Regionalizácia a priestorová organizácia regionálneho rozvoja*. Bratislava: Ekonóm, 1998. ISBN 80-335-0937-X.
- 32) SKOKAN, Karel. 2004. *Konkurenceschopnosť, inovácie a klastry v regionálnom rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.
- 33) ŠKULTÉTY, Peter. 2008. *Verejná správa a správne právo*. 1. vyd. Bratislava: VEDA, 2008. 149 s. ISBN 978-80-224-1023-6.
- 34) TVRDOŇ, Jozef. 2007. Dimenzia hospodárska – typológia regiónov. In: FALŤAN, Ľubomír - ŠTRBAVÁ, Jarmila. *Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných dosahov*. Bratislava: Sociologický ústav SAV. S. 61-78.
- 35) TVRDOŇOVÁ, Jela. 2000. *Možnosti a príležitosti malého a stredného podnikania na vidieku*. In: *Obecné noviny*, č. 41/1997.
- 36) STRUSSOVÁ, Mária. 2007. *Regionálna dimenzia sociálno-priestorovej dimenzie na Slovensku*. In: BEŇUŠKOVÁ, Zuzana - DANGLOVÁ, Oľga. *Trendy regionálneho a miestneho rozvoja na Slovensku*. Bratislava: Ústav etnológie SAV. ISBN 978-80-88997-35-1.
- 37) TUŠAN, Michal. 2004. *Ekonomika verejnej správy a verejného sektora*. Košice: Edičné stredisko Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, 2004. 163 s. ISBN 80-7097-560-1.
- 38) VÝROSTOVÁ, Eva. 2010. *Regionálna ekonomika a rozvoj*. Bratislava: Iura Edition, 2010. 352 s. ISBN 978-80-8078-361-7.

Zákony:

Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Dokumenty a internetové zdroje:

Základné informácie o obci Zbehy. [cit. 2010-12-13]. Dostupné na internete: <http://www.zbehy.sk/>.

Základné informácie o obci Lužianky. [cit. 2010-12-15]. Dostupné na internete: <http://www.luzianky.sk/>.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Zbehy na roky 2008 – 2013. [cit. 2011-01-15]. Dostupné na internete: http://www.zbehy.sk/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=700020&id_ktg=56&p1=65.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lužianky na roky 2007 – 2013. [cit. 2011-01-15]. Dostupné na internete: <http://www.luzianky.sk/>

Územný plán obce Lužianky. [cit. 2011-01-17]. Dostupné na internete: http://www.luzianky.ocu.sk/subory/ine/A_I__SPRAVA.PDF.

Zoznam podnikateľských subjektov v obci Zbehy. [cit. 2011-01-20]. Dostupné na internete: http://www.orsr.sk/hladaj_sidlo.asp?ULICA=&CISLO=&OBEC=zbehy&SID=0&R=on.

Zoznam podnikateľských subjektov v obci Lužianky. [cit. 2011-01-22]. Dostupné na internete: http://www.orsr.sk/hladaj_sidlo.asp?ULICA=&CISLO=&OBEC=lu%9Eianky&SID=0&R=on.

Zoznam živnostníkov v obci Zbehy a Lužianky. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na internete: http://www.zrsr.sk/zr_browse.aspx.

Zoznam občianskych združení v obci Zbehy a Lužianky. [cit. 2011-02-03]. Dostupné na internete: <http://portal.ives.sk/registre/hladatOZ.do>.

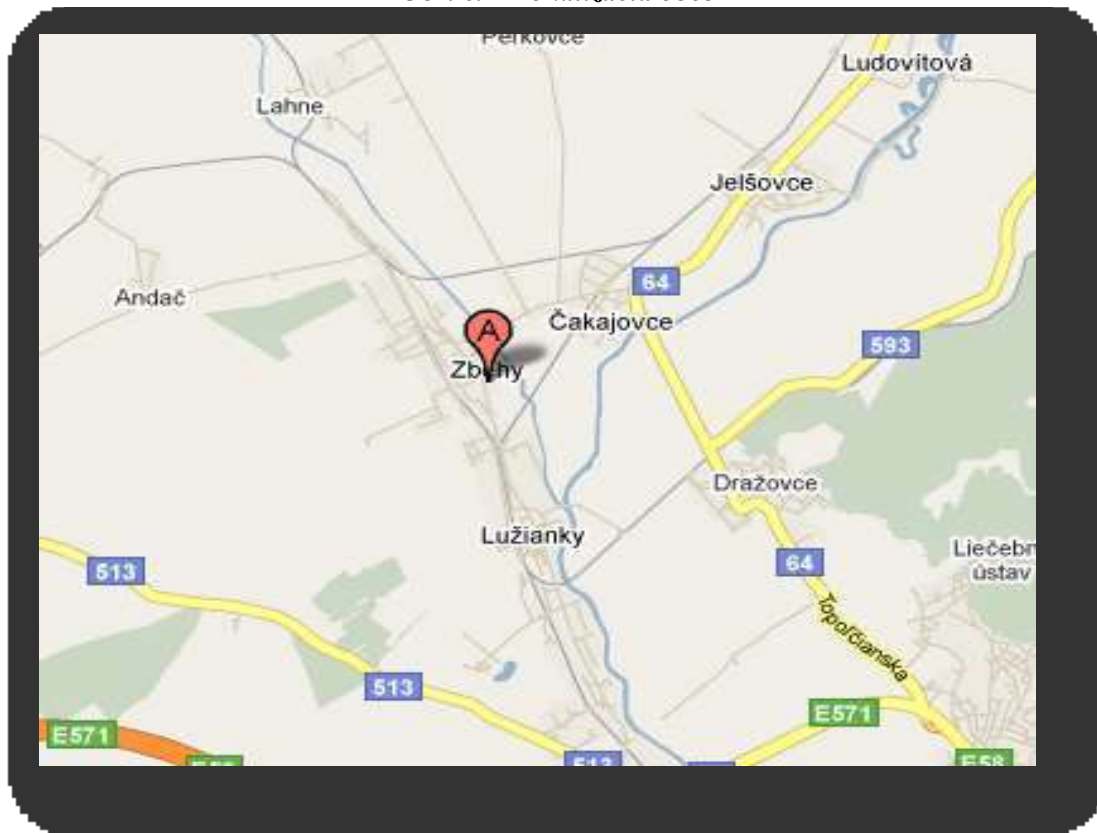
Informácie o základnej škole v obci Zbehy. [cit. 2011-02-03]. Dostupné na internete: <http://www.zszbehy.eu/>

Prílohy

- Príloha č. 1 Obec Zbehy
- Príloha č. 2 Obec Lužianky
- Príloha č. 3 Občianske združenia v obci Zbehy a Lužianky

Príloha č. 1 Obec Zbehy

Obr. č. 1 Lokalizácia obce

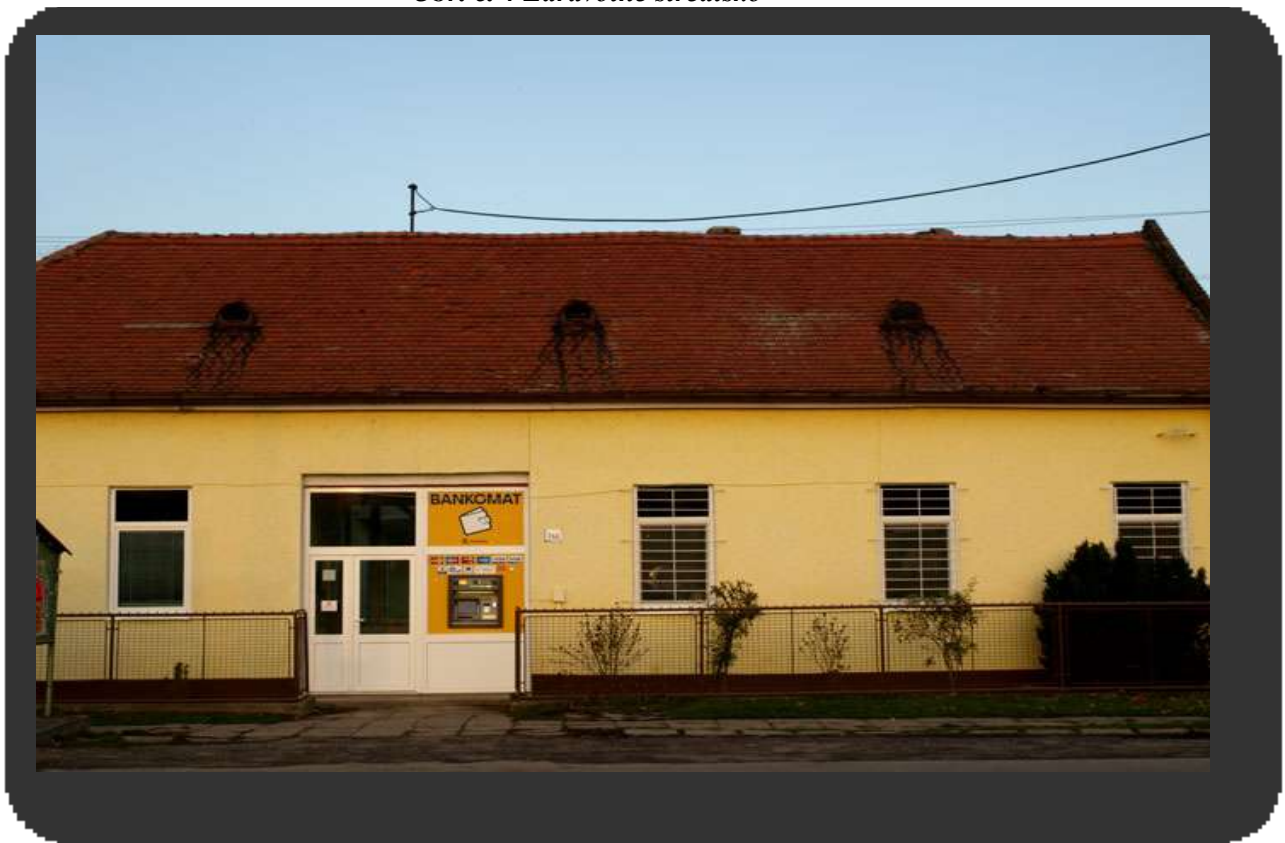
Obr. č. 2 Letecký snímok obce

Obr. č. 3 Obecný úrad Zbehy

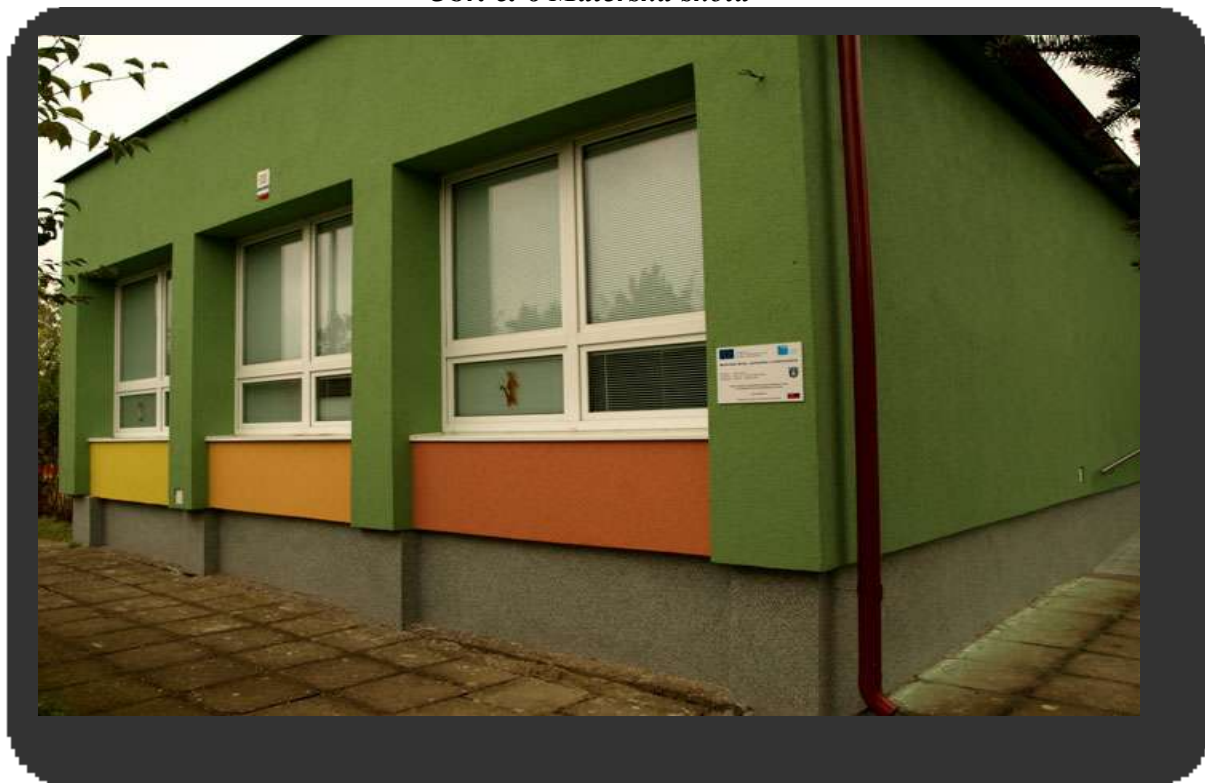
Obr. č. 4 Zdravotné stredisko

Obr. č. 5 Kultúrny dom

Obr. č. 6 Materská škola

Obr. č. 7 Základná škola

Obr. č. 8 Potok Radošinka

Príloha č. 2 Obec Lužianky

Obr. č. 1 Lokalizácia Lužianok

Obr. č. 2 Obecný úrad Lužianky

Obr. č. 3 Zdravotné stredisko

Obr. č. 4 Základná škola

Obr. č. 5 Železničná stanica

Príloha č. 3 Občianske združenia v obci Zbehy a Lužianky

Tab. č. 1

[Občianske združenia v obci Zbehy]

Názov združenia	Sídlo
Akadémia Tanca, Slovenská spoločnosť pre rozvoj tanečného športu a tanečného umenia	Zbehy
Hnutie R Nitra	Zbehy
MIESTNY KYNOLOGICKÝ KLUB ZBEHY	Zbehy
Občianske združenie HELPOS	Zbehy
OZ Mikroregión RADOŠINKA	Zbehy
Rodičovské združenie pri ZŠ Zbehy, 951 42	Zbehy
Športový klub CORGOŇ	Zbehy
Športový klub ZBEHY	Zbehy
TJ Slávia Tekos Zbehy	Zbehy
TJ Slovan Andač	Zbehy
TJ Slovan Zbehy	Zbehy

Zdroj: www.portal.ives.sk/registre/hladatOZ.do, vlastné spracovanie

Tab. č. 2

[Občianske združenia v obci Lužianky]

Názov združenia	Sídlo
Jazdecký klub Lužianky	Lužianky
Nitra Knights - klub amerického futbalu	Lužianky
Občianske združenie Veselá školička	Lužianky
Obecný futbalový klub Lužianky	Lužianky
OSTROV ANJELOV, o.z.	Lužianky
Rytier srdca Zobora	Lužianky

Zdroj: www.portal.ives.sk/registre/hladatOZ.do, vlastné spracovanie